

Miljöstrategi för Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten 2014 - 2020

– Mot en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling, del 1

HANNELE ILVESSALO-LAX (RED.)

Miljöstrategi för Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten 2014 – 2020

– Mot en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling

REDAKTÖR HANNELE ILVESSALO-LAX, ÖVERSÄTTNING ÅSA TEIR-BÄCKSTRÖM

RAPPORTER 52 | 2015

Miljöstrategi för Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten 2014 – 2020
– Mot en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten

Pärmbild: Liisa Maria Rautio

ISBN 978-952-314-276-3 (PDF)

ISSN 2242-2846

ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-314-276-3

www.doria.fi/ely-keskus

Innehåll

Förord.....	2
Miljöstrategins bakgrund och syfte	3
Den nya perioden 2014 – 2020	3
Miljöstrategin är den gemensamma strategiska riktlinjen för Södra Österbottens förbund, Mellersta Österbottens förbund och Österbottens förbund samt regionens NTM-centraler	4
Resan mot att bli en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling: temavisa huvudmål och åtgärder 2014 – 2020.....	6
Hur har resan mot att bli en europeisk föregångsregion framskridit under perioden 2007 – 2013?	6
Temaforum och överenskomna temavisa visioner, mål och åtgärder.....	8
Vattenstatus och hantering av översvämningsrisker	8
En bebyggda miljöns livskraft tryggas	16
Utsläppssnålhet och bekämpning av klimatförändringen.....	22
Mångfalden tryggas	26
Miljömedvetenheten främjas och hållbar utveckling	33
Nyckelindikatorerna i egenskap av miljöbarometrar	35
Genomföring och uppföljning av miljöstrategin.....	37
Aktuella indikatorer är grunden för uppföljningen.....	37
Centrala definitioner:	38
Miljöbarometern – Miten ympäristöstrategian toteutus etenee?.....	40
Tema: Vattenstatus och hantering av översvämningsrisker	41
Tema: Den bebyggda miljöns livskraft.....	41
Tema: Utsläppssnålhet och bekämpning av klimatförändringen.....	42
Tema: Mångfalden tryggas	44
Tema: Miljömedvetenheten främjas.....	45
Hållbar utveckling (social och ekonomisk)	46
INDIKATORER MED DRIVANDE KRAFT (avspeglar förändringar i verksamhetsmiljön)	48
Centrala dokument i samband med uppdatering av miljöstrategin	49
Liitteet.....	50
Liite 1. Teemafoorumeihin osallistuneet henkilöt ja tahot	50

Förord

Den gemensamma miljöstrategin för Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten under perioden 2014 – 2020 har utarbetats i omfattande regionalt samarbete. Grundidén har varit att uppdatera miljöstrategin för perioden 2007 – 2013 så att den motsvarar den förändrade verksamhetsmiljön. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten har haft ansvaret för att koordinera arbetet med miljöstrategin. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten samt Södra Österbottens förbund, Mellersta Österbottens förbund och Österbottens förbund har gjort en betydande insats i strategiarbetet och för att ta fram en gemensam viljeyttring. Miljöstrategin är således två NTM-centralers och tre landskapsförbunds gemensamma riktlinjer för miljöns bästa och för att hållbar utveckling ska verkställas i regionen. Miljöstrategin görs upp och verkställs enligt EU-programperioderna. Den gemensamma regionala visionen är att området ska utvecklas till en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling och en regional föregångare fram till år 2030. Indikatorerna utgör kärnan i uppföljningen av hur visionen fullföljs. Via EU-indikatorsamarbetet främjas arbetet med att utveckla sådana mätare, som återspeglar den egna regionens utveckling i förhållande till resten av landet och övriga Europa.

Processen för att uppdatera miljöstrategin 2014 – 2020 startade med ett gemensamt seminarium för de som gör upp strategin och för viktiga intressegrupper. Under seminariet kom man överens om de grundläggande riktlinjerna för uppdateringsarbetet. Kärnan i det praktiska arbetet har varit olika temaforum som grundar sig på miljöstrategins insatsområden. Visionen om att utvecklas till en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling går som en röd tråd genom alla strategiska mål, tyngdpunktsuppställningar och handlingslinjer. Alla temaforum har linjerat att det är till nytta för den regionala dragningskraften och livskraften att värna och måna om miljön, vilket också främjar befolkningens välfärd och främjar näringslivets konkurrensförmåga. I miljöstrategin beaktas i synnerhet åtgärder som förebygger uppkomsten av miljöproblem.

Utkastet till miljöstrategi skickades ut för omfattande kommentar till intressegrupperna och responsen har beaktats när den slutliga strategin har finlipats. Strategin verkställs bl.a. med hjälp av EU-projekt. Grunden för uppföljningen är aktuella indikatorer, på basis av vilka utarbetas en miljöbarometer som beskriver utvecklingens riktning i regionens tre landskap.

Utarbetningen av miljöstrategin representerar de centrala regionala aktörernas gemensamma och frivilliga förbindelse som kristalliserar den gemensamma viljeyttringen och uppfattningen om riktningen som regionen vill sträva mot. När detta samlas i samma pärm skapas en grund för en gemensam strävan mot livskraft och hållbar utveckling i hela regionen. Den långsiktiga strategiprocessen främjar den gemensamma måluppställningen som syftar till att värna om miljön och samordningen av verksamheter mellan de olika regionala aktörerna. Processen fortsätter med uppföljning av indikatorerna och mellanutvärdering som baserar sig på uppföljningen.

Mika Soininen
Överdirektör
NTM-centralen i Södra Österbotten

Kaj Suomela
Överdirektör
NTM-centralen i Österbotten

Aulis Rantala
Direktör för ansvarsområdet för
miljö och naturresurser NTM-
centralen i Södra Österbotten

Asko Peltola
Maakuntajohtaja
Etelä-Pohjanmaan liitto

Jukka Ylikarjula
Maakuntajohtaja
Keski-Pohjanmaan liitto

Olav Jern
Maakuntajohtaja
Pohjanmaan liitto

Miljöstrategins bakgrund och syfte

Den nya perioden 2014 – 2020

I västra Finland har tidigare dragits upp framtidsriktlinjer för miljön enligt följande: Västra Finlands miljöprogram och miljöstrategi för åren 2000 – 2006 som utarbetades på basis av programmet samt Västra Finlands miljöstrategi för åren 2007 – 2013. Dessa målprogram och strategiska riktlinjer har utarbetats i intensivt samarbete så att den regionala miljömyndighetens huvudsakliga samarbetspartners har varit landskapsförbunden Södra Österbottens förbund, Mellersta Österbottens förbund och Österbottens förbund. Samarbetsparterna har gemensamt kommit överens om att verksamheten följer EU-programperiodernas sju-årscykler när riktlinjerna fastställs. De praktiska åtgärderna för att uppnå de strategiska målen har genomförts med nationella pengar och EU-pengar. I miljöstrategin för denna period är det särskilt viktigt att strategin kan genomföras med ett omfattande urval av metoder, eftersom EU:s regionutvecklingsfinansiering minskar avsevärt jämfört med tidigare perioder. Strategin verkställs som en del av tjänstearbetet och de regionala aktörernas normala verksamhet, med nationell specialfinansiering och olika särprojekt.

Miljöstrategins innehåll har i denna strategi uppdaterats i förhållande till förändringarna i verksamhetsmiljön. Under startseminariet 2013 konstaterades att strategins grundlinje inte behöver ändras, eftersom den redan tidigare fastställda långsiktiga visionen som sträcker sig fram till år 2030, fortfarande är aktuell. Visionen är att området ska utvecklas till en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling fram till år 2030. Visionen utgör strategiarbetets paraply, under vilket samlas olika temaspecifika visioner och mål. Eftersom visionen är ett långsiktigt mål, ansåg man vid startseminariet det vara motiverat att fortsätta genomföra miljöstrategiprocessen med stöd av tidigare insatsområden (teman), vilket betyder att huvudfokus ligger på bättre vattenstatus och hantering av översvämningsrisker, trygghet av mångfalden, trygghet av den bebyggda miljöns livskraft, utsläppssnålhet och bekämpning av klimatförändringen samt främjande av miljömedvetenhet. Behovet av att uppdatera innehållet i dessa teman behandlades i fem temaforum. I temaforumet för främjande av miljömedvetenhet och hållbar utveckling behandlades också synkronisering av landskapsstrategiernas och -programmets innehåll med miljöstrategins riktlinjer. Det konstaterades att alla olika strategier passar bra ihop och att de stöder varandra.

Miljöstrategin var på omfattande remiss från början av sommaren 2014 till början av september 2014. Responsen har i mån av möjlighet beaktats i den slutliga versionen av strategin. Stor tack till alla som gett utlåtande. Den mångsidiga och konstruktiva responsen har beaktats i slutförandet av miljöstrategin.

Miljöstrategin är den gemensamma strategiska riktlinjen för Södra Österbottens förbund, Mellersta Österbottens förbund och Österbottens förbund samt regionens NTM-centraler

Västra Finlands miljöprogram och -strategi har ända från första början utarbetats som gemensam riktlinje tillsammans med landskapsförbunden, varvid innehållet så väl som möjligt har synkroniserats med landskapsplanerna och -programmen för att på detta sätt stöda regionutvecklingsarbetet. Detta tillvägagångssätt har konstaterats vara bra och fungerande och till nytta för alla parter. Miljöstrategin har således också fastställts vara en del av hela regionutvecklingshelheten. Den gemensamma visionen är att området utvecklas till ett föregångsområde för hållbar utveckling i Europa.

Miljöstrategin verkställs också via NTM-centralernas strategiska resultatplaner som gjorts upp för regeringsperioden. Dessa resultatplaner verkställer regeringsprogrammet. Via miljöstrategiprocessen får man fram innehåll till ovan nämnda strategiska resultatplan som grundar sig på regionens egna riktlinjer och verksamhetsmiljön. Följande strategiska resultatplan görs upp för perioden 2015 – 2019. När miljöstrategins innehåll tas upp som en del av NTM-centralernas strategiska resultatplaner, blir också strategins genomslagskraft större.

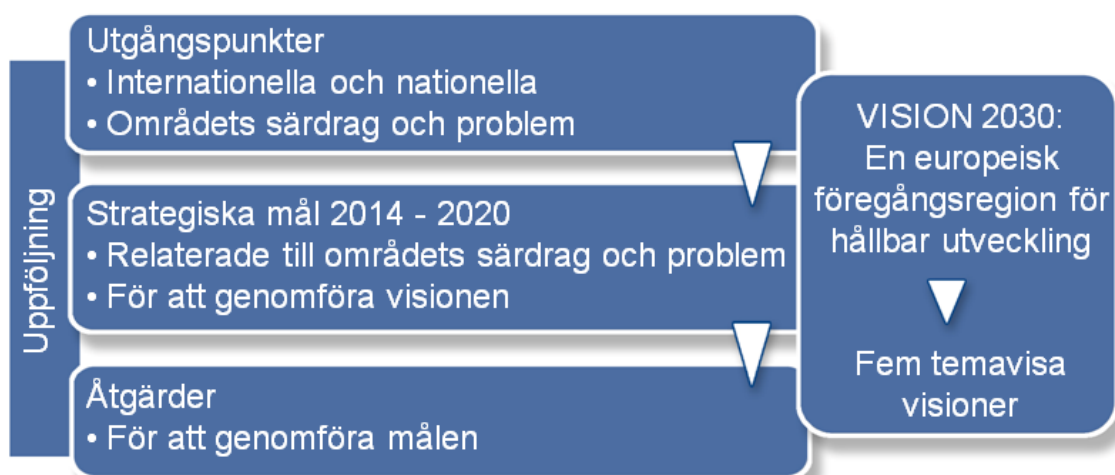

BILD 1. Miljöstrategins stomme med beaktande av internationella och nationella utgångspunkter samt regionens särdrag. Regionens särdrag och utmaningar och att svara på dem utgör en viktig utgångspunkt i strategin.

I regionen beaktas miljön, människan och ekonomin jämlikt i det regionala beslutsfattandet och verksamheten. De regionala aktörernas gemensamma vilja och förbindelse till de strategiska målen och verkställandet av dem är bärande krafter för hållbar utveckling och utvecklingen till en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling. Värnande om miljön och främjande av hållbar utveckling ses som en livskrafts-, näringslivs- och konkurrenskraftsförstärkande verksamhet. Exempelvis i strävan efter utsläppssnålhet och stävjande av klimatförändringen har cleantech och ökning av användningen av förnybar energi i energiproduktionens en viktig roll. Dessutom skapar värnande av vattenstatus och trygghet av naturlig mångfalden grund bl.a. för affärsverksamhet runt naturturism och landsbygdsturism. Med god genomföring av områdesanvändningen stöds samtidigt näringslivets verksamhetsförutsättningar. Främjande av miljömedvetenhet är sammankopplad med t.ex. naturskolverksamheten. Hela miljöstrategin stöder hållbart utnyttjande av naturresurserna och utvecklingen av ekosystemtjänster som en del av regionens livskraft och befolkningens välfärd. Regionens

välfärd och konkurrensförmåga är också förknippad med tillförlitligt energitillgång i enlighet med principerna för hållbar utveckling.

Hannele Ilvessalo-Lax från NTM-centralen i Södra Österbotten har varit koordinator för arbetet med att uppdatera miljöstrategin. Temaledare har varit vattenresurschef *Liisa Maria Rautio* (vattenstatus och hantering av översvämningssrisker), områdesanvändningschef *Jyrki Palomäki* (den bebyggda miljöns livskraft), naturmiljöchef *Esa Koskenniemi* (trygghet av mångfalden), miljöskyddschef *Päivi Kentala* (utsläppssnålhet och bekämpning av klimatförändringen) och specialplanerare *Hannele Ilvessalo-Lax* (främjande av miljömedvetenhet) från NTM-centralen i Södra Österbotten.

Landskapsförbundens kontaktpersoner har varit planeringsdirektör *Antti Saartenoja* (Södra Österbottens förbund), planeringschef *Teppo Rekilä* / reserv regionplanerare *Janna Räisänen* (Mellersta Österbottens förbund), planeringsdirektör *Ann Holm* / reserv planeringsingenjör *Pirjo Niemi* (Österbottens förbund).

Från NTM-centralen i Österbotten har fiskerichef *Minna Uusimäki* deltagit i miljöstrategiarbetet.

BILD 2: Verksamhetsområdet för Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten.

Resan mot att bli en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling: temavisa huvudmål och åtgärder 2014 – 2020

Hur har resan mot att bli en europeisk föregångsregion framskridit under perioden 2007 – 2013?

I **enlighet med hållbar utveckling** beaktas miljön, människan och ekonomin jämlikt i det regionala beslutsfattandet och i verksamheten. **För att uppnå föregångarstatus** siktar miljöstrategin på samhällelig förändring med regionalt samarbete så att alla den hållbara utvecklingens dimensioner beaktas i de olika regionala aktörernas beslutsfattande och samhälleliga verksamhet så att regionen framträder som en tydlig föregångare bland andra regioner i Europa. Hållbar utveckling följs upp med hjälp av indikatorer i den utsträckning som det finns kommensurabla indikatorer på Europnivå så att man kan jämföra regionens situation med situationen i övriga regioner i Europa. Dessutom satsas på EU-indikatorsamarbete och på att påskynda arbetet med att utveckla kommensurabla indikatorer.

Det banbrytande draget framträder i att man med de regionala aktörernas gemensamma strategiska riktlinjer samt gemensamma krafter och strävan riktar åtgärderna så att miljöns tillstånd blir bättre och/eller riskerna för att miljön ska förstöras minskar. Via olika aktörers gemensamma insatser av har man förmått minska t.ex. den potentiella närsaltsbelastningen från jordbruket ut i vattendragen. Verkställandet av de riksomfattande målen för områdesanvändningen har främjats i avgöranden om samhällsstrukturen så att hela regionens livskraft tryggas. Utsläppen i luften har minskats med tekniska insatser och genom att försöka öka användningen av förnybar energi. Via detta har luftkvaliteten blivit bättre och bekämpningen av klimatförändringen har gått framåt. Särskilt goda resultat har uppnåtts i tryggheten av den naturliga mångfalden med frivilligt och aktivt skyddsarbete, vilket avspeglas bl.a. i uppenbar återhämtning av havsörnsbestånden. Även i fråga om att trygga mångfalden i ekonomiskogarna har man via aktiva skyddsinsatser fått goda resultat. Avfallshanteringen avspeglar olika aktörers miljömedvetenhet och miljöansvar. Inom denna sektor har goda resultat uppnåtts t.ex. genom återvinning av avfallsbiflöden i energiproduktionen. Samtidigt har man via upplysning, rådgivning och regionalt samarbete satsat på att främja miljömedvetenhet i syfte att minska avfallsmängderna och uppkomsten av avfall.

Indikatorerna för uppföljning av miljöstrategin riktar in sig på de temaspecifika målen, varvid i synnerhet nyckelindikatorerna spelar en viktig roll. Därför framgår nyckelindikatorerna inklusive tolkningstexter i samband med varje enskilt tema. De är i regel uppräknade i samma ordning som de strategiska målen (A-D) och kopplas på detta sätt samman med riktlinjerna för varje mål åtminstone till den del det har varit möjligt att hitta relevanta indikatorer. I temaforumen och i remissresponsen har det konstaterats ett större behov av indikatorer, men tyvärr är tillgången till regional information till många delar en utmaning som man i framtiden bör satsa mer på såväl på riksomfattande som på regional nivå. I miljöstrategins bilaga 3 framförs uppföljningsindikatorer som uttrycker förändringar i verksamhetsmiljön, vilka inte direkt hör samman med målen, men som dock ger väsentlig information om förändringarna i verksamhetsmiljön. I miljöbarometern visas nyckelindikatorerna med fet stil för att det ska vara lättare att läsa barometern.

På basis av indikatorerna för uppföljning av miljöstrategin kan man se en mer tydlig förändring till det bättre än till det sämre. Till en viss del syns ingen förändring alls, vilket delvis förklaras av att förändringarna till det bättre syns i miljöns tillstånd såsom i vattenstatus, först med fördröjning, trots att betydande åtgärder för att förbättra tillståndet målmedvetet har utförts. Eftersom det är nu frågan om att uppdatera den regionala miljöstrategin som en fortsättning på de två tidigare periodernas strategier (2000 – 2006 och 2007 – 2013) är det väsentligt att med indikatorerna granska förändringen från föregående perioder fram till i dag. Med tanke

på uppföljningens kontinuitet är det viktigt att på lång sikt använda samma indikatorer under olika strategiperioder för att förändringarna (till det bättre eller till det sämre) ska kunna identifieras och åtgärderna riktas vettigt med avsikt på genomslagskraften.

Eftersom utgångspunkten för miljöstrategin har varit att dra upp linjerna för en gemensam viljeyttring med fokus på regionens viktiga, strategiska utmaningar och att bemöta dem med olika åtgärder, kan regionens aktörer med stöd av detta inrikta sina resurser på ett så resultatrikt och effektivt sätt som möjligt med avsikt på hållbar utveckling.

Temaforum och överenskomna temavisa visioner, mål och åtgärder

Vattenstatus och hantering av översvämningsrisker

Vision fram till år 2030:

Regionen är en föregångare när det gäller vattenvård i enlighet med hållbar utveckling och hantering av översvämningsrisker

Mål A. Vattenstatus förbättras

- Planeringen och samarbetet i anslutning till vatten- och havsvården i avrinningsområdena fortsätter.
- Satsning på gemensamma projekt med betydande genomslagskraft, med vilka status i sjöar, åar och älvar samt kustvattnen förbättras. Branschens forsknings- och undersökningsbehov beaktas också.
- Belastningen på vattendragen från jordbruket, skogsbruket, bebyggelsen, pälsproduktionen, torvproduktionen och industrin minskas såsom även den interna belastningen i vattendragen.
- Naturtillståndet i småvatten såsom bäckar, flador och glosjöar bevaras och man satsar på vattenbiotopernas mångfald.
- Surhets- och metallbelastningen från sulfatjordarna ut i vattnen minskas och forsknings- och utvecklingsarbetet inom branschen fortsätter.
- Strandmuddringar utförs så att vattenstatus eller strandnaturen inte utsätts för skadliga förändringar.
- Beredskap och samarbete för oljebekämpning och bekämpning av kemikalieskador utvecklas.
- Översvämningsskydds-, reglerings- och dräneringsprojekt utförs så att god status i vattnen kan uppnås och upprätthållas.

Mål B. Grundvattenstatus förblir god

- Skyddet och hållbar användning av grundvattnen samordnas.
- Riskobjekt på grundvattenområden kartläggs och verksamheter styrs i syfte att minska riskerna.
- Identifiering av mark- och vattenekosystem som är beroende av grundvattnen eftersträvas och ekosystemen beaktas i planeringen av områdesanvändningen.
- Forsknings- och utvecklingsarbetet i anslutning till grundvattnen fortsätter och samarbetet utökas genom att dra nytta av de samkontrollerna.

Mål C. Effektivare hantering av översvämningsrisker

- Alla regionala aktörers översvämningskunskaper och egenberedskap mot översvämningsrisker utökas.
- Planeringen av områdesanvändningen och placeringen av andra verksamheter styrs så att nya översvämningsrisker inte uppstår.
- Dammsäkerheten ombesörjs och vattenkonstruktionernas funktionssäkerhet tryggas i alla situationer.
- Hanteringen av översvämningsrisker planeras på bred bas och skador på grund av översvämningsrisker minskas.
- Satsning på samarbete inom översvämningsbekämpning och information om översvämningsrisker.
- Översvämningsriskerna hanteras effektivt och tillräcklig sakkunskap inom branschen säkerställs.
- Projekt för översvämningskydd, reglering och dränering genomförs så att god status i vattnen kan uppnås och upprätthållas.

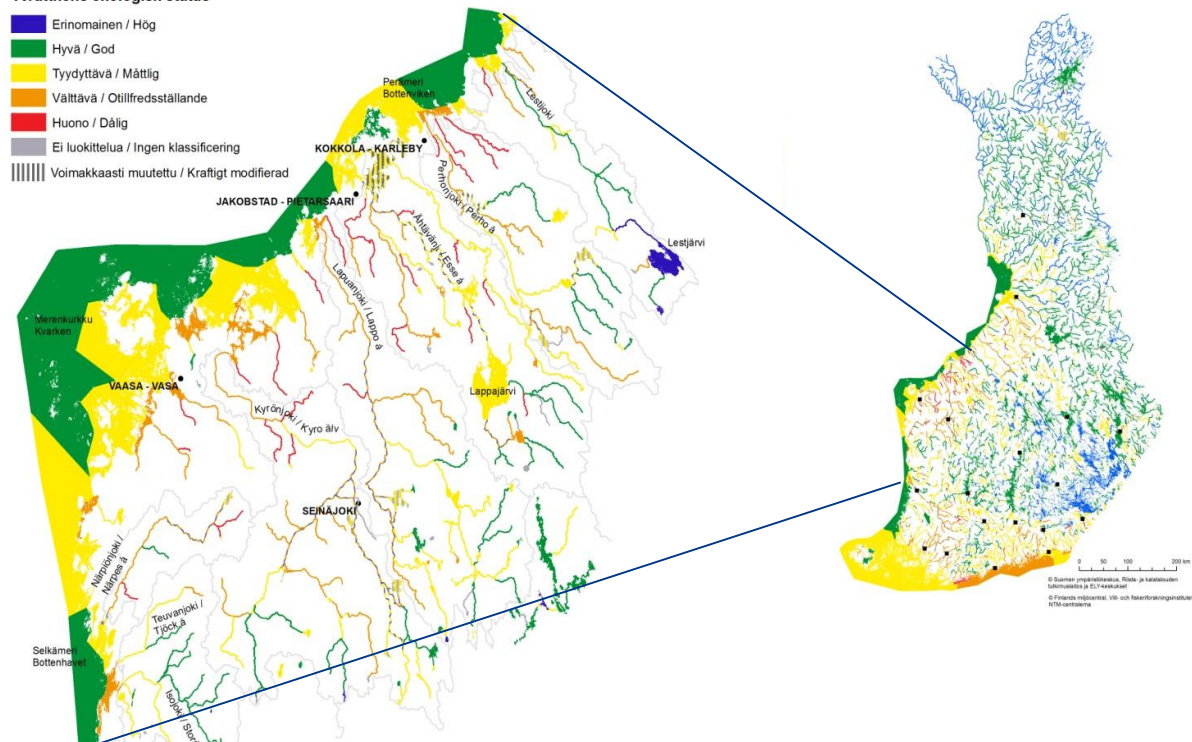
Mål D. Hållbar och mångsidig användning av vattnen

- Restaureringsprojekt med flera mål genomförs i vattendragen genom att utnyttja bl.a. programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland.
- Fiskbeståndens naturliga förökning, hinderfria vandring och hållbara nyttjande tryggas. Växelverkan mellan ån och ådeltat beaktas.
- Hållbart samarbete inom vattentjänsterna utvecklas och tillgången till rent vatten i samhällena och i näringslivet tryggas.
- Status i grundvattenområden och ytvatten som är lämpliga för vattenförsörjning och deras användbarhet förbättras.
- Hållbar naturturism och rekreationsanvändning i anslutning till vattendragen främjas.
- Å- och älvdlegationernas och -fondernas verksamhet och det aktiva samarbetet i avrinningsområdena fortsätter såsom även grundvattenssamarbetet och de s.k. kustgruppernas arbete.
- Satsning på information om medborgarnas möjligheter att påverka bättre vattenstatus och hanteringen av översvämningsrisker.

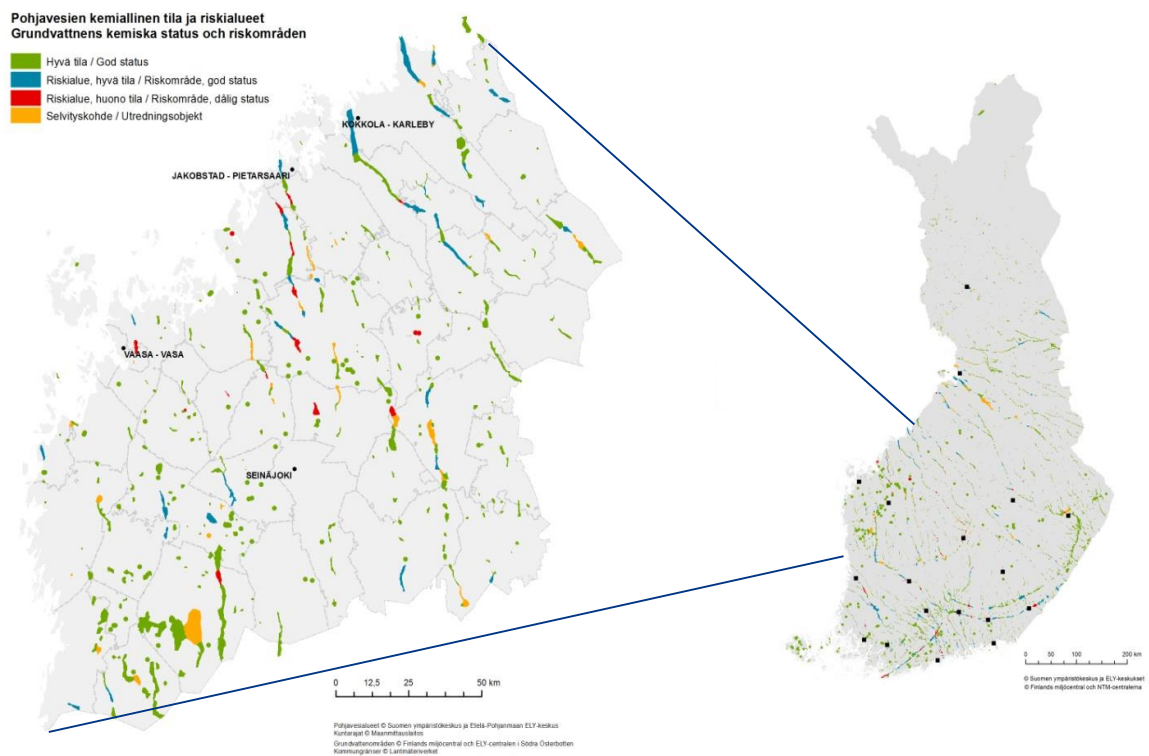
Pintavesien ekologinen tila
Ytvattens ekologisk status

- Erinomainen / Hög
- Hyvä / God
- Tyydyttävä / Måttlig
- Välttävä / Otillfredsställande
- Huono / Dålig
- Ei luokiteltua / Ingen klassificering
- Voimakkaasti muutettu / Kraftigt modifierad

Pohjavesien kemiallinen tila ja riskialueet
Grundvattnens kemiska status och riskområden

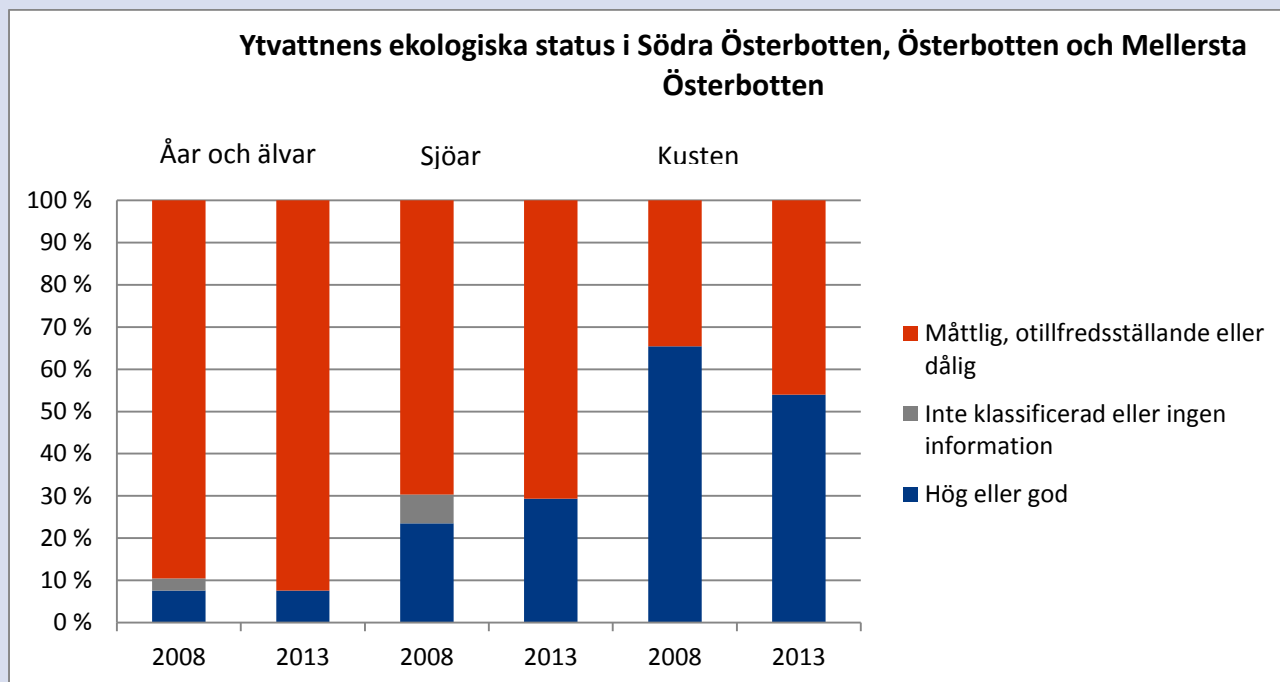
- Hyvä tila / God status
- Riskialue, hyvä tila / Riskområde, god status
- Riskialue, huono tila / Riskområde, dålig status
- Selvityskohde / Utredningsobjekt

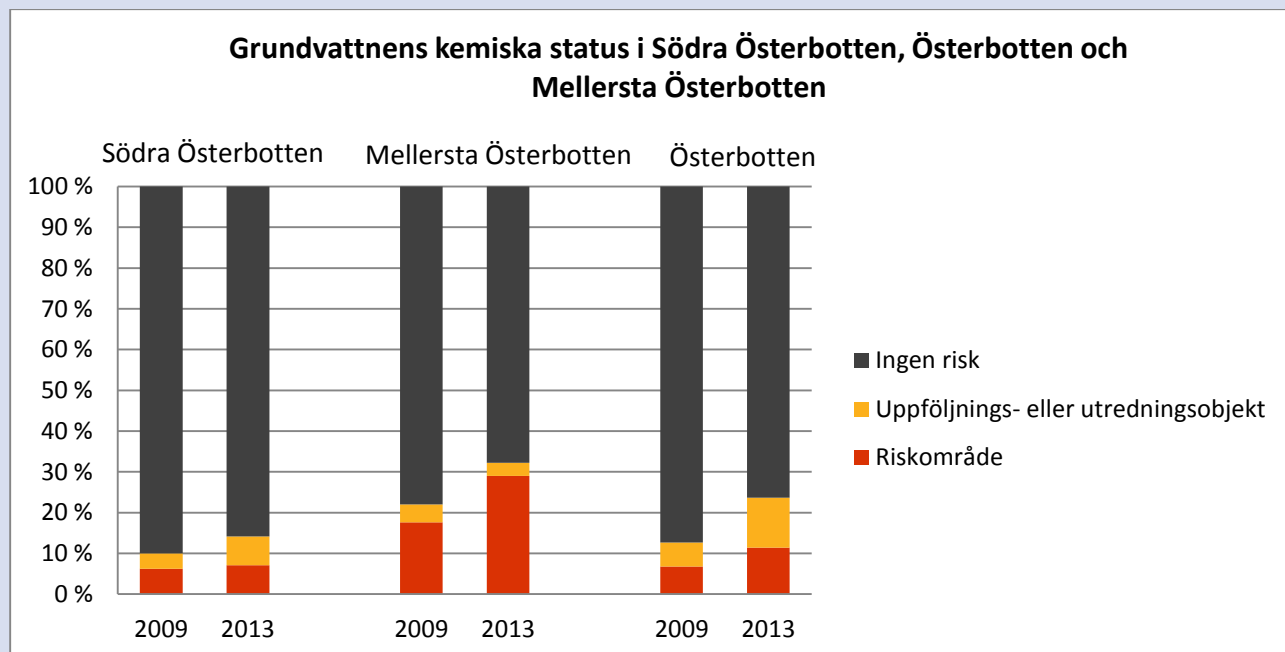
Klassificeringskartan för hela Finland finns här: <http://paikkatieto.ymparisto.fi/vesikartta>

BILD 3. Ytvattens ekologiska status år 2013 var uppenbart sämre i Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten jämfört med Finland i genomsnitt. Grundvattnens status uppvisar stora regionala variationer. Källa: Miljödatasystemet Hertta.

Nyckelindikatorerna i egenskap av miljöbarometrar

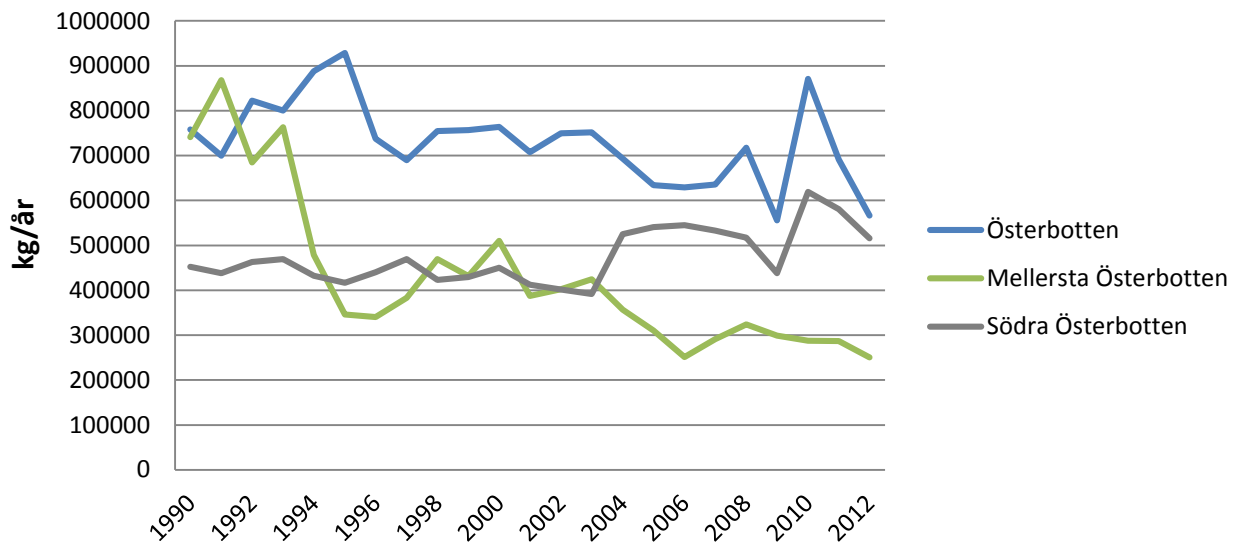

Åarnas och älvarnas ekologiska status har huvudsakligen hållits på samma nivå och kustvattnens status har försämrats en aning vid jämförelse av situationen i klassificeringarna åren 2008 och 2013 med varandra. Källa: Miljödatasystemet Hertta.

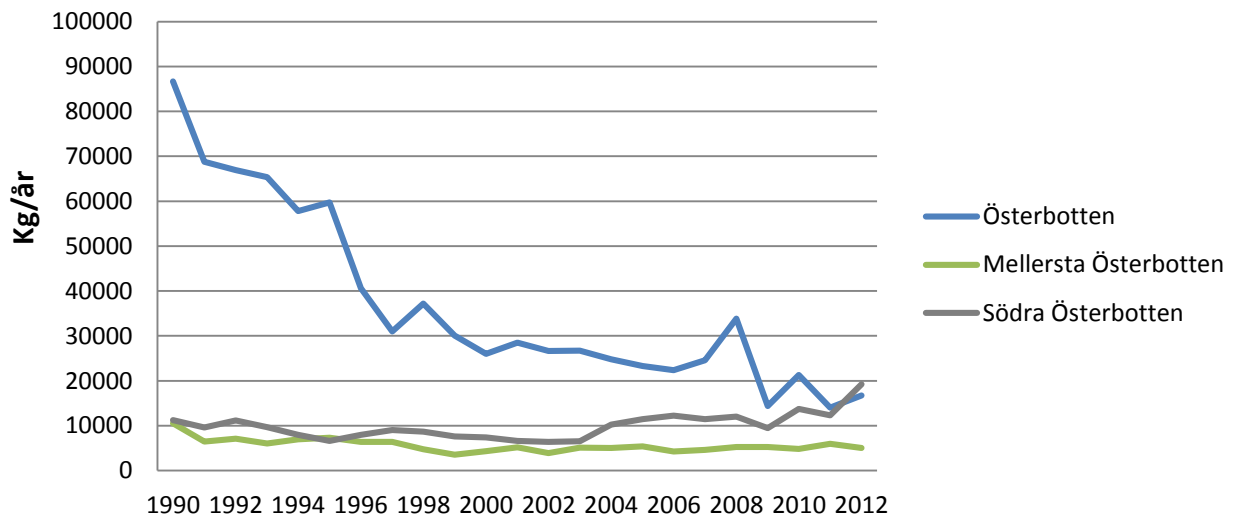

Grundvattenstatus har försämrats en aning i alla landskapen vid jämförelse av situationen i klassificeringarna åren 2009 och 2013 med varandra. Källa: Miljödatasystemet Hertta.

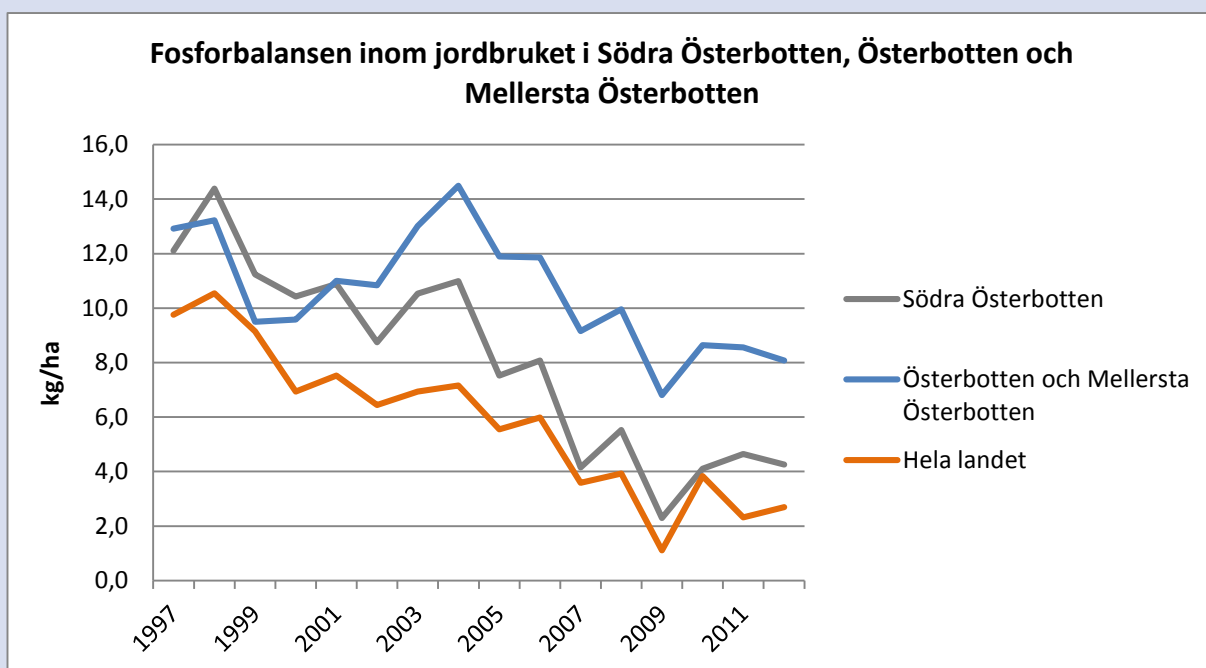
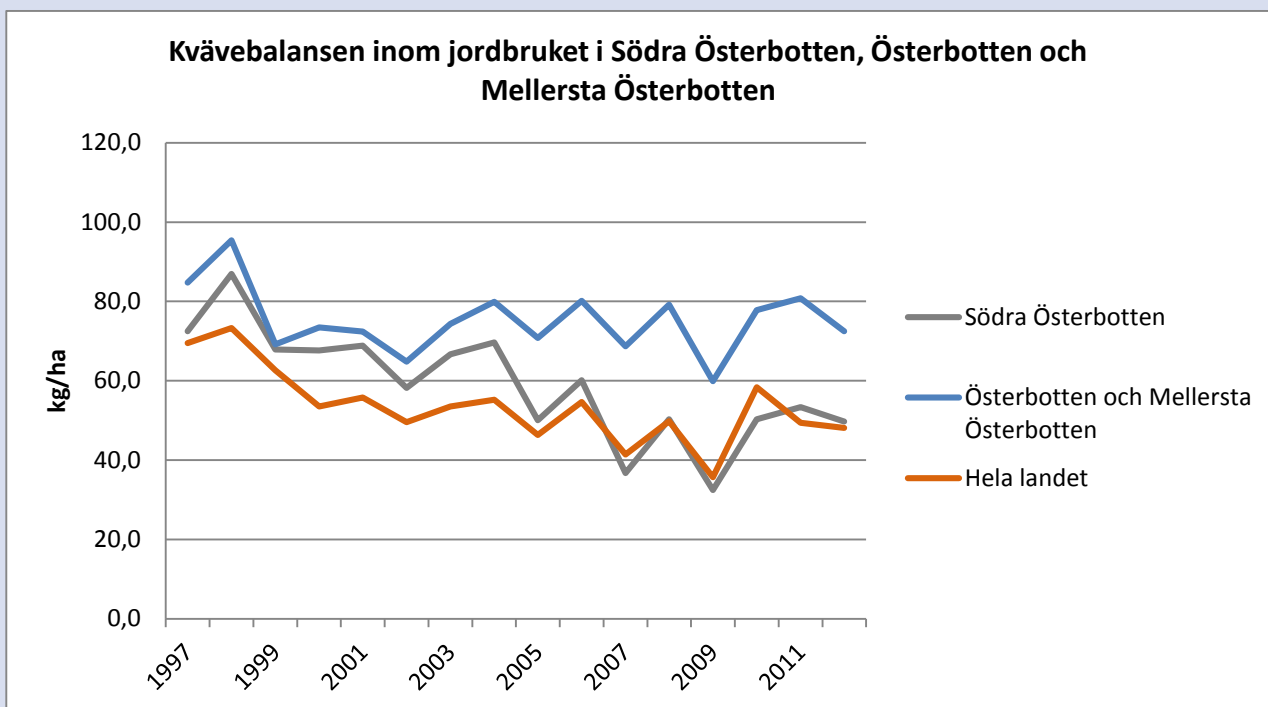
Industrins och samhällenas kvävebelastning i vattendragen i Södra Österbotten, Österbotten och Mellersta Österbotten

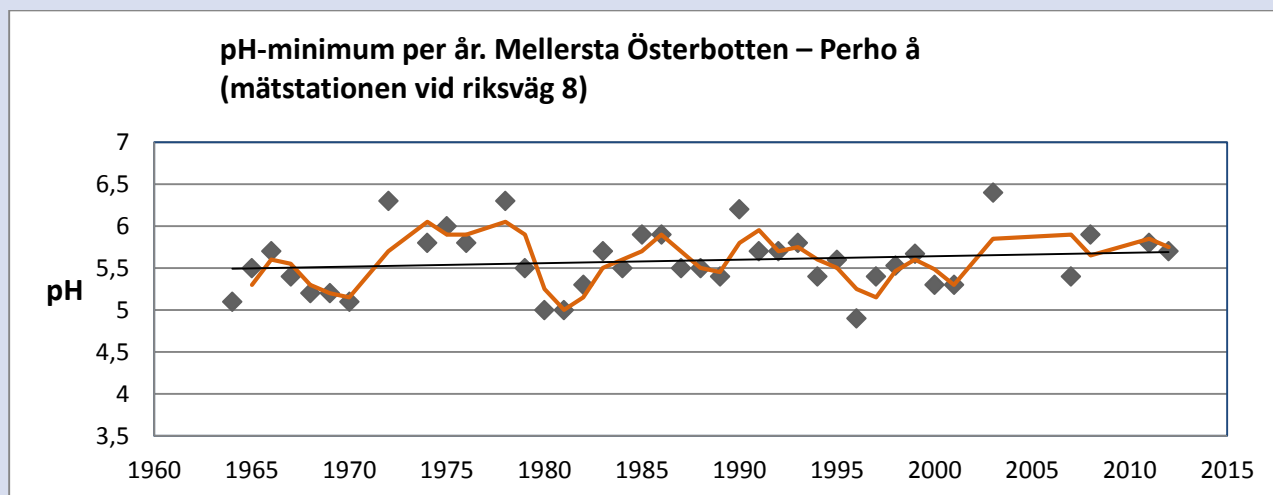
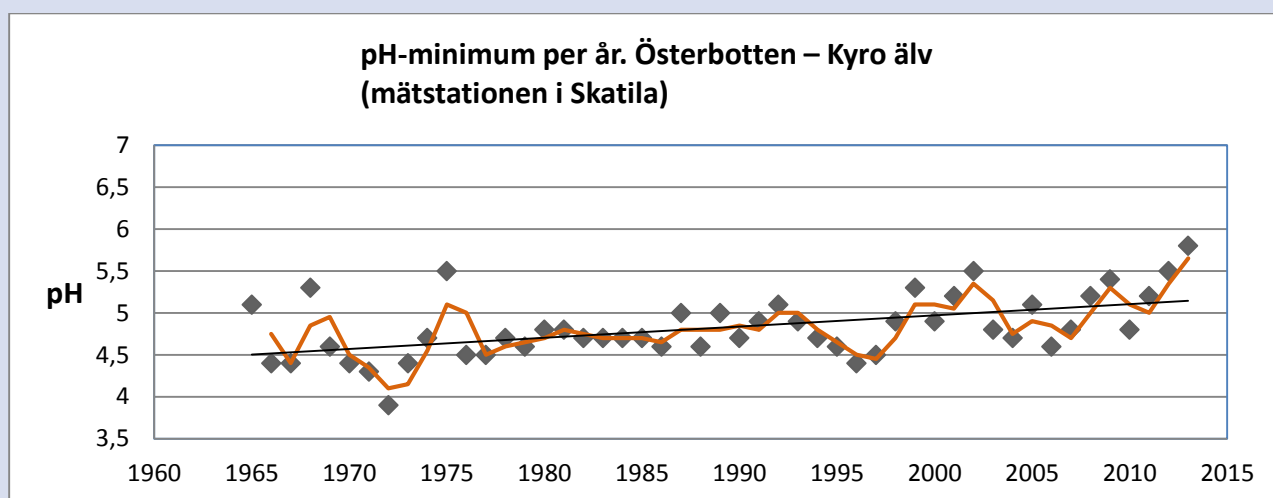
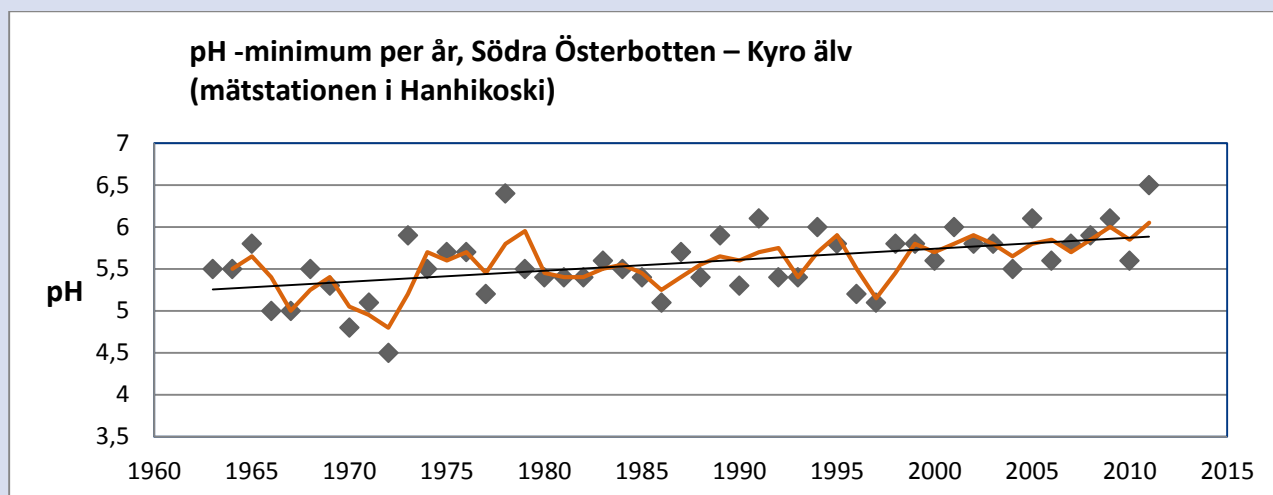
Industrins och samhällenas fosforbelastning i vattendragen i Södra Österbotten, Österbotten och Mellersta Österbotten

Industrins och samhällenas närsaltsutsläpp har delvis minskat. Saneringar av avloppsreningsverk och anslutning av mindre reningsverk till större har bidragit till att minska utsläppen. Källa: Datasystemet för övervakning av miljöskyddet VAHTI.

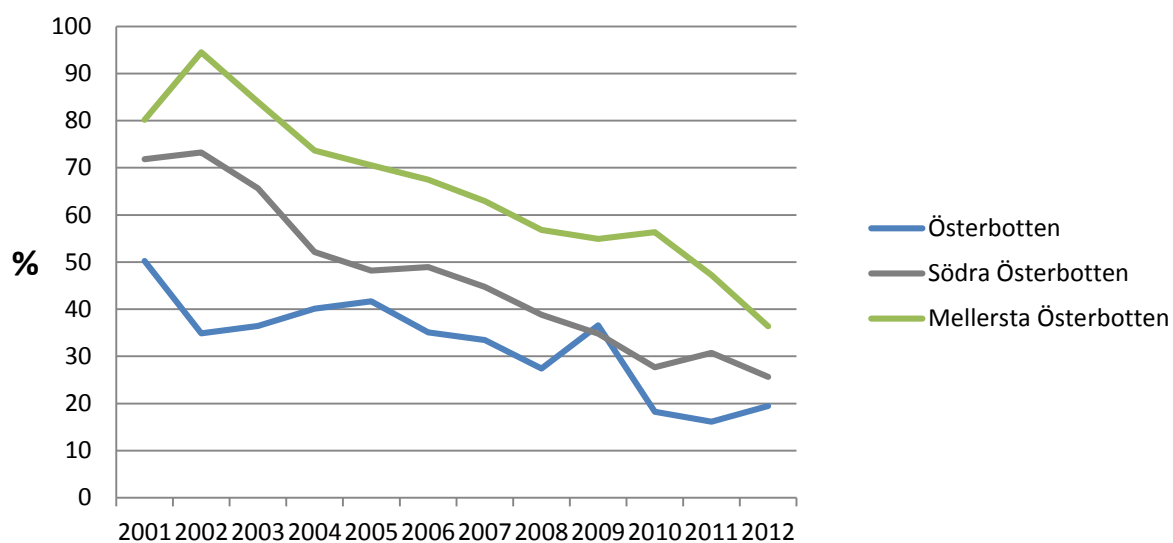

Fosforbalansen tenderar sjunka, men i kvävebalansen syns ingen förändringsriktning under perioden 1998 – 2013. Största orsaken till utvecklingen är att användningen av fosforgödselmedel har minskat. Källa: Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi MTT.

Försumningsläget i vattendragen uppvisar gynnsam utveckling efter år 2010. Å andra sidan är variationerna mellan åren stora. Källa: Miljödatasystemet Hertta.

**Grustäkts andel i % av de totala berg- och grustäkts-
mängderna i Södra Österbotten, Österbotten och Mellersta Österbotten**

I alla landskapen har grus- och sandtäkt proportionellt minskat under granskningsperioden. Grusreserverna ligger ofta i grundvattenområden, vilket innebär en risk för att grundvattnen ska förorenas. Källa: Finlands miljöcentral och NTM-centralens uppföljningsdata.

En bebyggda miljöns livskraft tryggas

Vision fram till år 2030:

Regionen är en föregångare i den nätverksbaserade och ekoeffektiva region- och samhällsstrukturen med flera centrum, där regionens särdrag används som kvalitetsfaktorer när det gäller livsmiljön

Mål A. En balanserad och fungerande regionstruktur som beaktar stads- och tätortsnätverkens samt landsbygdens betydelse

- Regionstrukturen utvecklas i egenskap av en helhet som grundar sig på flera centrum, nätverksbildning och goda trafikförbindelser, i vilken den egna regionens styrkor utnyttjas.
- Strategisk utveckling av kommunerna och stadsregionerna främjas på bred bas med hjälp av planläggnings- och markpolitiska instrument.
- Fungerande växelverkan mellan stads- och landsbygdsområdena utvecklas genom att främja byarnas livskraft och planerligt byggande.
- Utnyttjandet av befintliga byggnader i glest bebodd landsbygd stöds genom att göra näringsverksamhet baserad på lokala möjligheter mångsidigare och förbättra möjligheterna till distansarbete.
- Näringslivets verksamhetsförutsättningar främjas med planering av områdesanvändningen och fungerande trafiksystem.
- Lantbruksproduktionens och strukturförändringens behov beaktas i områdesanvändningen och byggandet så att möjligheterna till att bedriva jordbruk tryggas.

Mål B. Integrerande samhällsstruktur och livsmiljö av hög kvalitet

- Områdesanvändningen styrs planenligt med aktuell planläggning som baserar sig på interaktiv planering och konsekvensbedömning av hög kvalitet.
- Ny bebyggelse styrs så att servicen och arbetsplatserna nås väl av alla befolkningsgrupper och så att behovet av personbilstrafik blir så litet som möjligt.
- Samhällsstrukturen integreras planenligt i synnerhet i växande stadsregioner, tillgången till service och arbetsplatser tryggas och placeras så att de stöder en integrering av samhällsstrukturen.
- Trivselt i städerna, kommuncentren och byarna främjas genom att planera en mångsidig, mångfaldig och god miljö som tryggar både stads- och tätortsbilden samtidigt som man bevarar rekreationsområdena och de möjligheter till rekreation som naturen erbjuder.
- I planläggning och byggande beaktas olika befolkningsgruppers behov, trygga lösningar samt miljökonsekvenserna.
- Möjligheterna att bygga upp ekonomiska och fungerande samhällstekniska nätverk (vatten, avloppsvatten, elektricitet och datatrafik) beaktas i områdesanvändningsavgöranden.

Mål C. Fungerande trafiksystem som tar hänsyn till miljökonsekvenserna

- Fungerande trafikförbindelser både nationellt och internationellt tryggas för att främja näringslivet.
- Olika områdens och befolkningsgruppers jämlika möjligheter att röra sig främjas.
- Behovet av personbilstrafik minskas genom att förtäta samhällsstrukturen, främja kollektivtrafiken och utveckla fungerande trafiksystem och logistiska lösningar.
- Säkerhet i trafikmiljön beaktas och förutsättningarna för cykling, gång och annan lätttrafik förbättras.
- Service som baserar sig på teleförbindelser och möjligheterna till distansarbete utvecklas i syfte att minska invånarnas behov av att färdas från ett ställe till ett annat.
- I hamnarna byggs de tekniska lösningar som den lågsavliga fartygstrafiken förutsätter.

Mål D. De värdefulla kulturmiljöerna är regionens attraktionsfaktorer

- Landskaps-, natur- och kulturarvsvärden samt fornminnen inventeras innan betydande markanvändningsavgöranden görs och tillgången till aktuell inventeringsdata tryggas.
- Världsarvsområdet i Kvarkens skärgård och samordning av områdets skydd och användning värnas så att områdets värde som världs naturarv tryggas.
- Planenlighet vid strandanvändning främjas och i samband med planering värnas om traditionella skärgårds-, å- och älvmiljöer och deras utnyttjande i turismen.
- Konstruktioner som på ett betydande sätt ändrar landskapsbilden, såsom konstruktioner för energiproduktion och -överföring, placeras så att de inte stör värdefulla landskapsområden.
- Utarbetningen av kulturmiljöprogram och inrättande av stadsparker och landskapsområden enligt naturvårdslagen främjas.
- Värdefulla byggda kulturmiljöer, landskap och fornminnen utnyttjas i regionens turism och deras bevarande tryggas i form av samarbete mellan olika aktörer.

Värdefulla landskapsområden av riksintresse FÖRSLAG 2013

Värdefulla landskapsområden av riksintresse (Statsrådets principbeslut 1995)

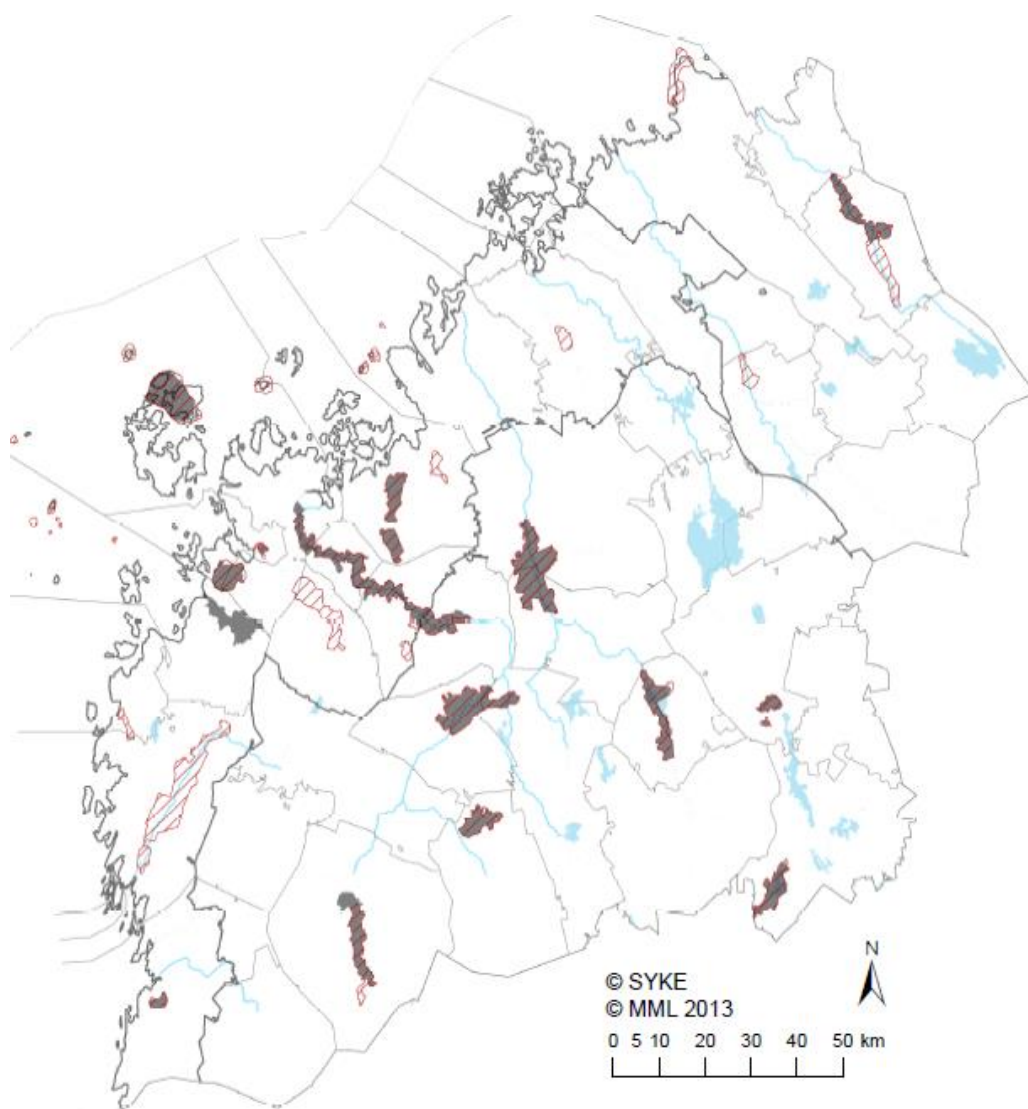
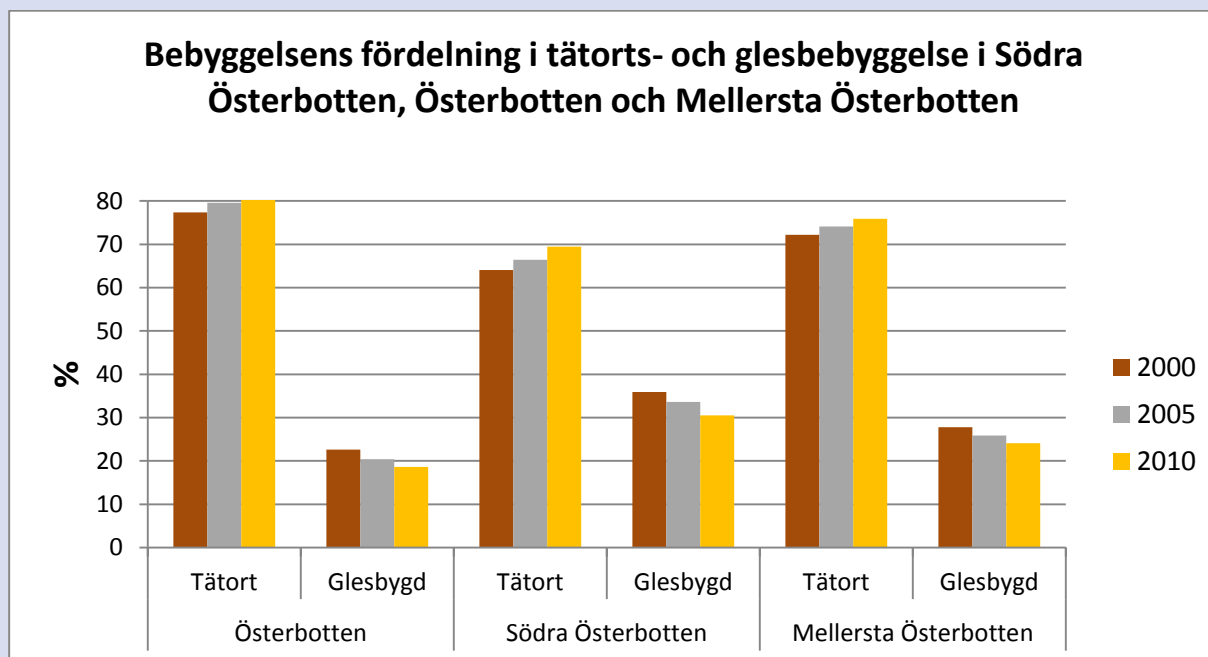
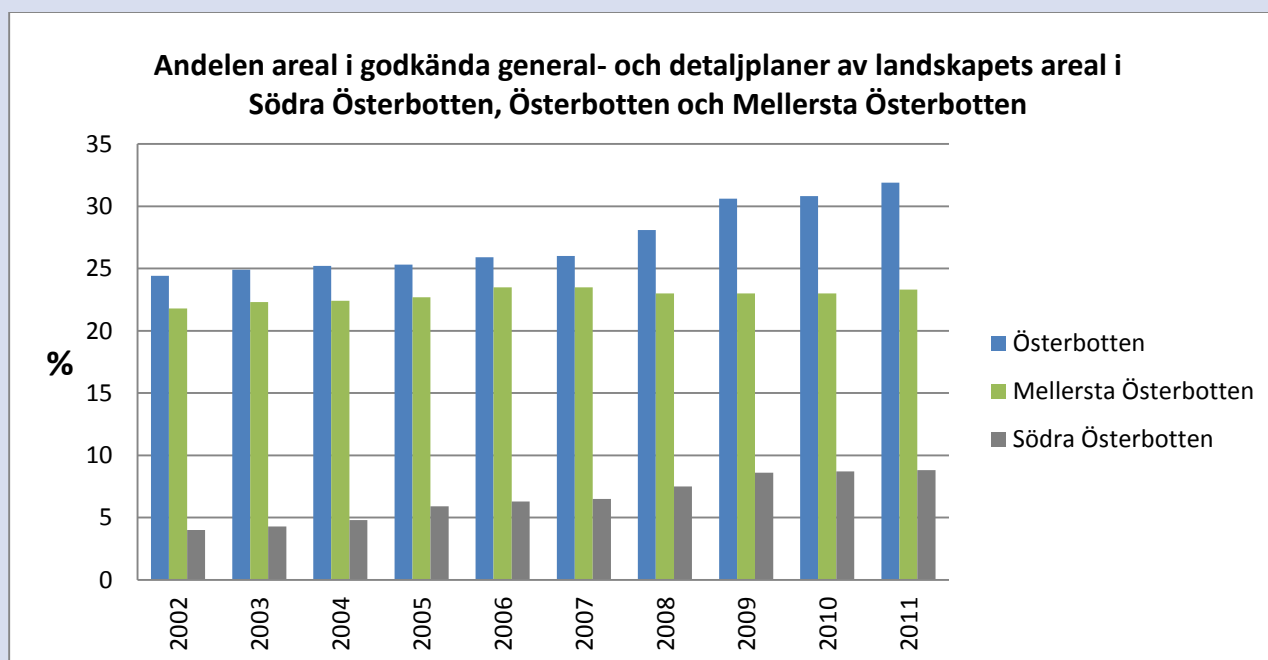

BILD 4. Värdefulla landskapsområden av riksintresse. Landskapsområden enligt statsrådets beslut år 1995 och landskapsområden enligt förslaget som har beretts år 2013.

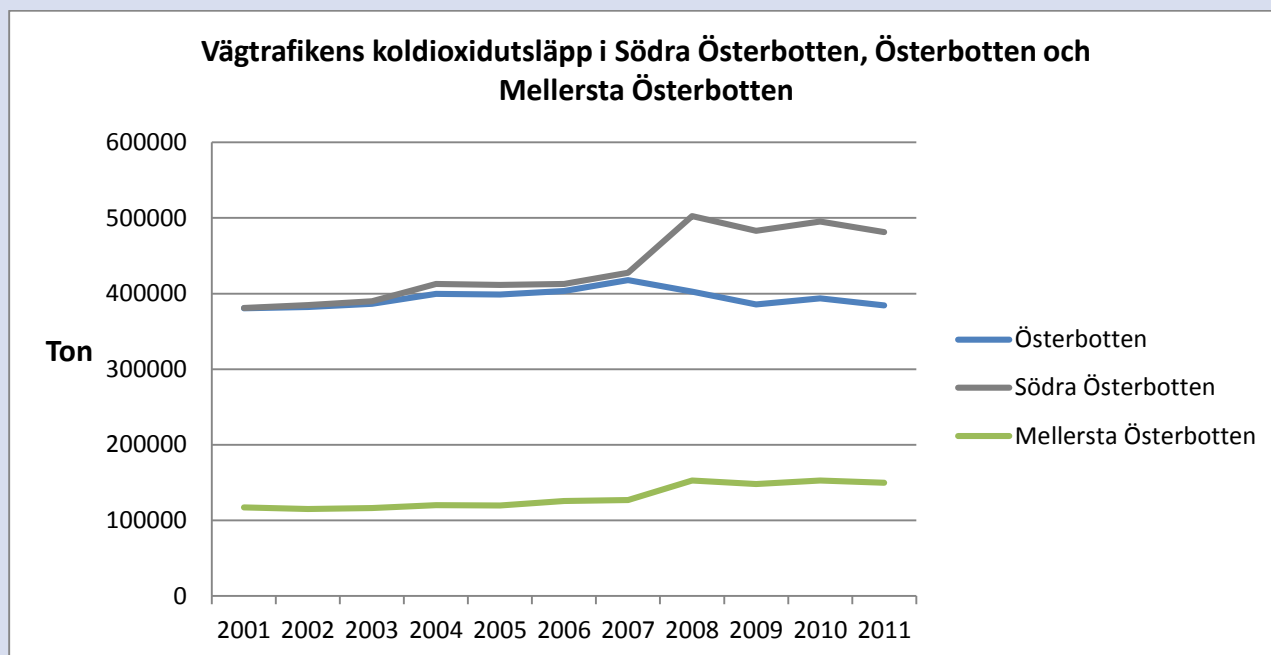
Nyckelindikatorerna i egenskap av miljöbarometrar

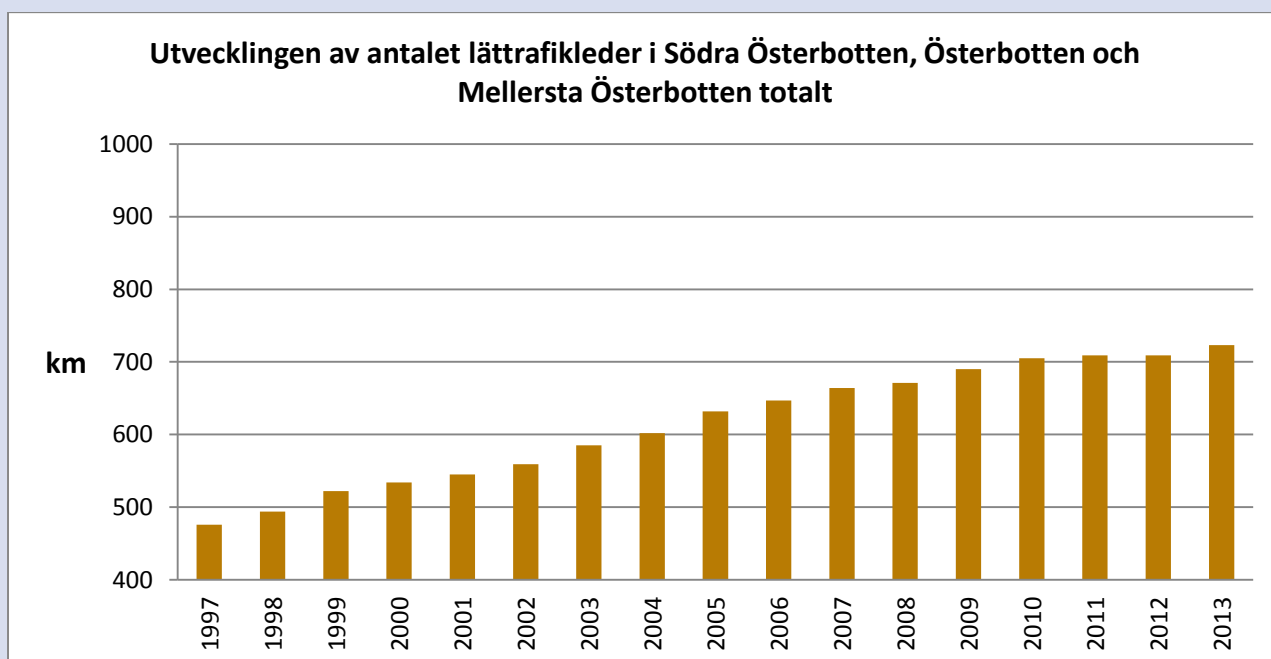
I Österbotten är skillnaden mellan befolkningen i tätorts- och glesbygdsbebyggelse proportionellt störst så att största delen av befolkningen bor i tätortsbebyggelse. Även i Södra Österbotten och Mellersta Österbotten bor största delen av befolkningen i tätorter. I alla landskap har tätortsbebyggelsens andel ökat under uppföljningsperioden. Källa: Miljödatasystemet Hertta.

Planläggningens avancemang under granskningsperioden avspeglar positiv utveckling. Indikatorn hör samman med hur utarbetningen av strandgeneralplaner avancerar. En förklarande faktor för hur planläggningen avancerar är bl.a. att nästan hela havsstrandområdet från Kristinestad till Karleby är generalplanerat. Källa: Miljödatasystemet Hertta.

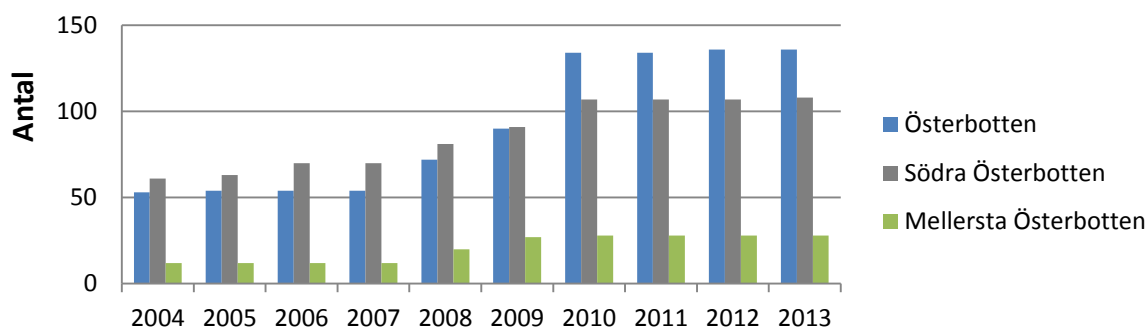

Koldioxidutsläppen från landsvägstrafiken ökar med undantag för Österbotten Informationskälla: VTT/ Liisa –beräkningssystem.

Antalet leder som möjliggör lätttrafik har ökat stadigt under hela granskningsperioden. Källa: Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbottens uppföljningsdata.

Med speciallagstiftning och statsrådsbeslut skyddade byggnader i Södra Österbotten, Österbotten och Mellersta Österbotten

Antalet med speciallagstiftning och statsrådsbeslut skyddade byggnader har ökat i alla landskap. Indikatorn beskriver antalet skyddade byggnader på basis av lagstiftningen för skydd, värnande och bevarande av kulturmiljön samt miljö- och kulturförvaltningens samarbete. På grund av utmaningarna i fråga om att få fram information innehåller indikatorn inga byggnader skyddade i plan, vilka har en egen viktig betydelse i värnandet om värdefullt kulturarv. Källa: Museiverket

Utsläppssnålhet och bekämpning av klimatförändringen

Vision fram till år 2030:

Regionen är en föregångare i fråga om koldioxidsnål energiproduktion och energianvändning samt utsläppssnål energi- och miljöteknologi

Mål A. Strävan efter koldioxidsnål energiproduktion och energianvändning

- Energieffektiviteten inom energiproduktionen och i olika produktionsprocesser förbättras och energisparande i produktionsprocessen effektiveras.
- Utsläppen av växthusgas inom energiproduktionen minskas genom satsningar på bästa möjliga teknik.
- Importbränslen (stenkol, olja) ersätts med inhemska bränslen som grundar sig på biomassa/bioråmaterial e.dyl. och miljöskyddet i anslutning till framställningen av dessa bränslen förbättras.
- Användningen av förnybar energi inom energiproduktionen utökas med hjälp av vindkraft, solenergi samt skogs- och åkerenergi. Naturresursernas kapacitet att förnya sig tryggas.
- Återvinningen av biflöden och avfall som uppstår inom industriproduktionen effektiveras ytterligare.
- Åtgärder som syftar till att ta tillvara koldioxid utvecklas och man strävar efter att ta åtgärderna i omfattande bruk.

Mål B. Främjande av koldioxidsnålhet i samhällsplaneringen och utvecklingen av infrastrukturen

- I verkställandet av koldioxidsnålheten beaktas socialt och kulturellt hållbar utveckling.
- Regionens logistikkedjor förbättras i syfte att trygga tillgången till bioråmaterial.
- Användningen av biobränslen utökas och distributionsnät för biogas och laddning av elbilar utvecklas.
- Tillgången till flytande naturgas förbättras genom logistisk placering av distributionsterminaler för fartygsbränsle.
- Strävan efter koldioxidsnålhet i planeringen av trafik och markanvändning så att behovet av att röra sig med personbil minskar.
- Kollektivtrafikens servicenivå och kollektivtrafikens smidighet förbättras.
- I ny- och reparationsbyggande gynnas energieffektivitet och koldioxidsnåla lösningar såsom träbyggande.
- Kolsänkor utökas i samband med all regional verksamhet med beaktande av bl.a. skogarnas och myrmarkernas betydelse som kolsänkor.
- Olika aktörers och medborgarnas konsumtionsvanor utvecklas i koldioxidsnål riktning med beaktande av informationsstyrning och rådgivning samt samarbete mellan olika aktörer.
- Kommunernas verksamhet styrs i kolneutral riktning enligt projektet kolneutrala kommuners (HINKU) verksamhetsmodell, som betyder att kommunerna, företagen, invånarna och experterna tar fram idéer och genomför tillsammans lösningar som stävjar utsläppen av växthusgaser.

Mål C. Satsningar på innovationsverksamhet som ansluter sig till energiteknologi och bioenergi

- Forsknings- och produktutvecklingsresurserna satsas på innovationsverksamhet som ansluter sig till energi- och miljöteknologi samt energieffektivitet.
- Satsningarna på marknadsföring av regionens miljö- och energiteknologikunnande både nationellt och internationellt fortsätter.
- Varje år ordnas energi- och miljöseminarier i samarbete mellan de regionala aktörerna.

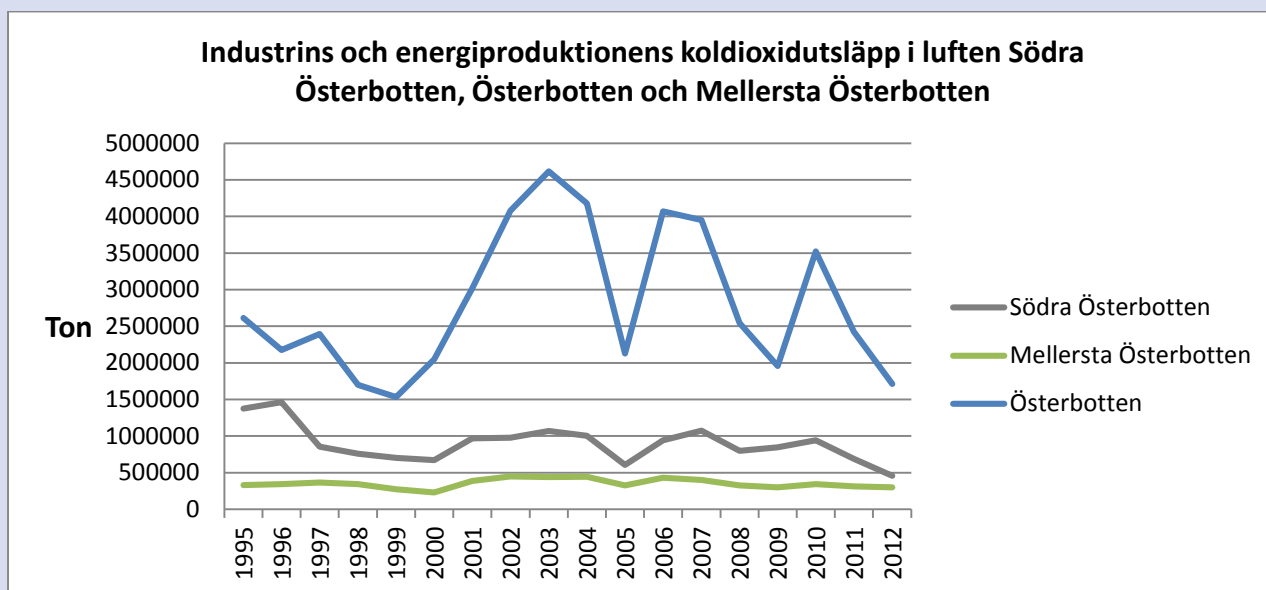
- Samarbete och produktutveckling mellan högskolorna och företagen främjas såsom även strävan efter att få ett specialgymnasium som fokuserar på energikunnande till regionen. Vidareutveckling av högskoleverksamhet som specialiserar sig på energiteknologi.
- Genomföringen av INKA-programmet främjas med samarbete mellan olika aktörer och i innovativa projekt såsom intelligenta elnät och energilaboratorieverksamhet samt utveckling av agroteknologikunnande på landsbygden och utveckling och ibruktagnings av resurseffektivitet.

FAKTARUTA:

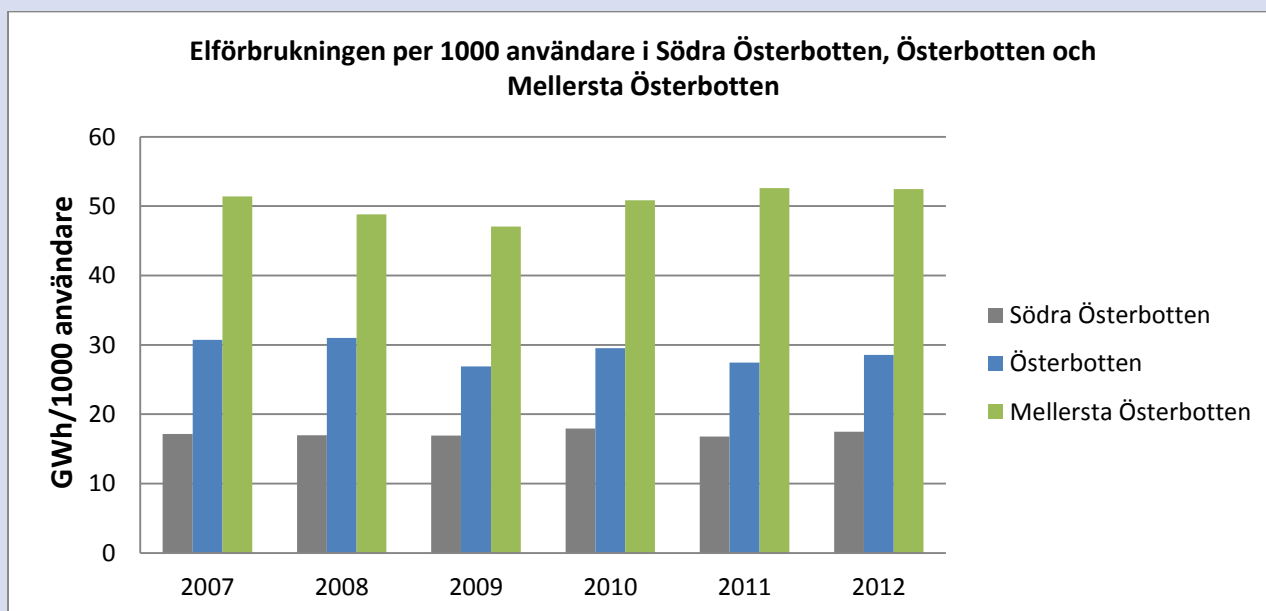
Syftet med INKA-programmet är att skapa ny affärsverksamhet och nya företag av högklassigt kunnande och via detta skapa nya arbetsplatser. Arbets- och näringsministeriet har godkänt fem nationella teman i programmet, av vilka Vasa har ledningsansvaret för hållbara energilösningar. Seinäjokiregionen är med hållbara livsmedelssystem med i programmet för bioekonomi som leds av Joensuu. Programmet administreras av Tekes.

Nyckelindikatorerna i egenskap av miljöbarometrar

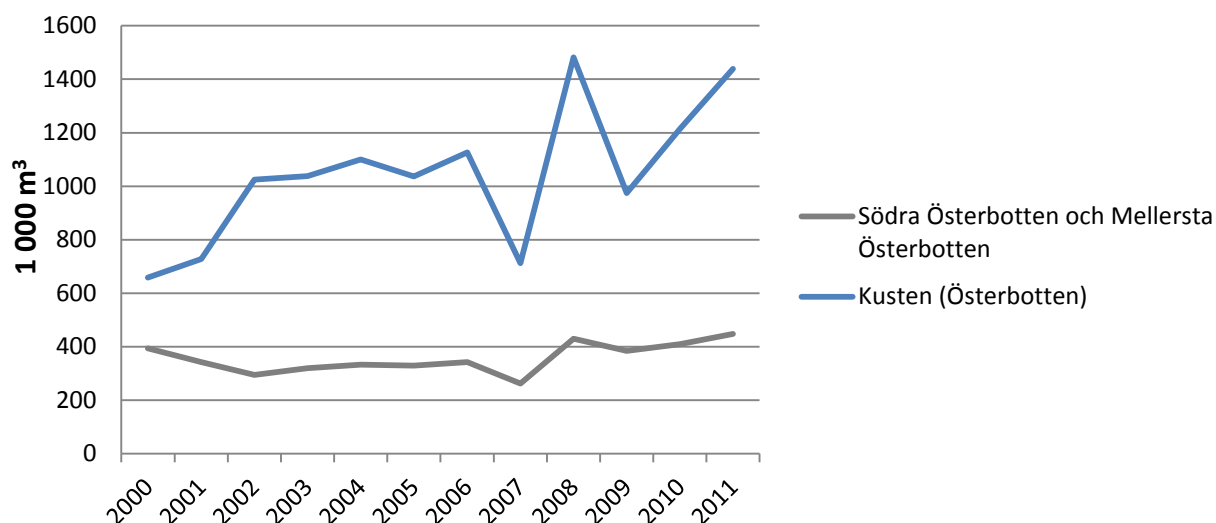

De fossila utsläppen inom produktionen har hållits på en ganska stabil nivå i Södra Österbotten och Mellersta Österbotten. Stora kraftverk och skogsindustri är koncentrerad till Österbotten, vilket förklarar den högre nivån på utsläppen. Utsläppsutvecklingen återspeglar i stor utsträckning verksamhetens nivå i energiintensiva anläggningar och de förändringar som har skett i nivån. Källa: Datasystemet för övervakning av miljöskyddet VAHTI.

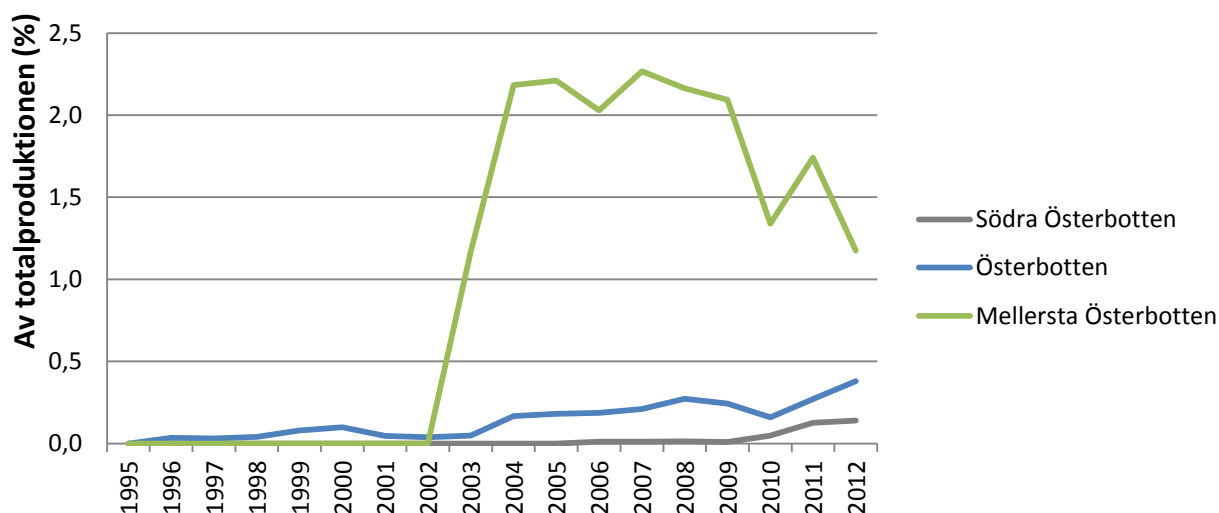
Den specifika elförbrukningen per år har hållits ganska stabil i alla landskapen under granskningsperioden. I förhållande till konsumentmängderna kan man se att förbrukningen är störst i Mellersta Österbotten. Källa: Finsk energiindustri r.f.

Användning av träbränsle i energiproduktionen i Finlands skogscentrals Södra Österbottens och Kustens regionenheters områden

Sedan år 2007 har användningen av träbränsle ökat i jämn takt i Södra Österbotten och Mellersta Österbotten. Även i Österbotten är användningen av träbränsle på väg att öka, även dock i lite varierande utsträckning. Under hela granskningsperioden ligger användningen av träbränsle på en högre nivå i Österbotten än i Södra Österbotten och Mellersta Österbotten. Källa: Skogsforskningsinstitutet.

Vindkraftens andel av elproduktionen i Södra Österbotten, Österbotten och Mellersta Österbotten

I regionen produceras tillsvidare mycket lite energi med vindkraft. För tillfället är produktionen störst i Mellersta Österbotten. Källa: Finsk energiindustri r.f.

Mångfalden tryggas

Vision fram till år 2030:

Regionen är en föregångare när det gäller att förena hållbart nyttjande och skydd av naturresurserna samt att trygga naturens mångfald.

Mål A. Nyttjandet och skyddet av naturresurserna samordnas

- Vid bedömning av miljökonsekvenserna av den mänskliga verksamheten samt hållbart nyttjande av naturresurserna beaktas tryggheten av naturens mångfald (se faktarutan på sidan 28)
- Mångfalden beaktas i planeringen av vatten, markanvändningen och trafiklederna samt olägenheter på grund av splittring i enhetliga naturområden förebyggs.
- Bevarandet av naturens särdrag främjas med landskaps- och generalplanläggning och den naturliga mångfalden tryggas på ett övergripande sätt i samband med genomföringen av alla markanvändningsformer.
- Konsekvenserna av extrema väderleksfenomen för livsmiljöerna och arternas riklighet och förekomst beaktas.
- Icke-förnybara och förnybara naturresurser används ekoeffektivt och så att skadliga miljökonsekvenser minimeras. Främjande av närsaltsåtervinning såsom användning av organiska närsalter i avloppsvattnet inom jordbruket beaktas.
- Tryggheten av den ekologiska statusen beaktas vid användningen av stränder och andra randområden, dvs. övergångszoner, så att man inte förorsakar oersättliga skador för växt- och djurlivet.
- De unika spåren av istiden och landhöjningen bevaras i UNESCOs världsarvsområde i Kvarken så att områdets världsarvsvärden tryggas.
- Möjligheterna i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland utnyttjas. Den naturliga mångfalden återställs t.ex. med hjälp av jordbrukarnas och föreningarnas inledande röjningar och skötsel av strandängar samt natur- och skogsbeten. På detta sätt främjas samtidigt vården av och värdandet om kulturmiljön.

Mål B. Skyddsvärdena i skyddsområdesnätverket tryggas

- Genomföringen av METSO-programmet främjas fortsättningsvis.
- Myrskyddsprogrammets verkställande främjas i omfattande och god växelverkan med markägarna och intressegrupperna.
- Skyddsområdenas goda sammankoppling och förening med större ekosystem- och landskapshelheter tryggas.
- Skyddsområdena sköts på behörigt sätt såsom regionalt och ekologiskt representativa helheter.
- Skötsel- och användningsplaner utarbetas vid behov för Natura 2000-områdena i omfattande regionalt samarbete.

Mål C. En gynnsam skyddsnivå tryggas för värdefulla naturtyper och hotade arter av riks- och regionintresse

- Minskningen av alla naturliga livsmiljöer stoppas och effektiva metoder för att berika och återställa livsmiljöerna söks, t.ex. återställande åtgärder i våtmarker och på myrmarker.
- Den senaste officiella informationen om arternas och naturtypernas hotgrad tas i bruk och används vid planering av olika verksamheter som förändrar naturen samtidigt som man främjar avtalsenlighet som utgår från markägarna.
- Tryggandet av hotade arter och naturtyper samt förbättring av status främjas i planeringen av olika verksamheter.
- Artinventeringar görs genom att även effektivt utnyttja uppföljningsdata som samlats in av naturintresserade. Den gynnsamma skyddsnivån tryggas för arterna i framtiden genom brett samarbete.
- Utarbetningen av planer för beståndsskötsel av hotade arter och särskilt skyddskrävande arter stöds.
- Identifiering av skadliga arters ekologi och effekter eftersträvas för att man ska kunna kontrollera deras förekomst och bekämpa konsekvenserna av detta.
- Naturvärdena tryggas med metoder som ingår i METSO-programmet och skogsbrukets miljöstöd och naturvårdsprojekt i enlighet med lagen om finansiering av hållbart skogsbruk.
- Man försöker söka ett nytt sätt att gå tillväga på och finansiera översiktsplaner för den naturliga mångfalden.
- Naturens mångfald i jordbruksområden, såsom åkerfält, tryggas tillsammans med markägarna och olika aktörer.
- Skyddet av skogs- och åkerområden sammanjämkas med skyddet av olika naturtyper och arter samt landskapets naturvärden.

Mål D. Ett mångsidigt nyttjande av naturen främjas på ett planenligt och ekologiskt hållbart sätt

- Begreppet ekosystemtjänster tillämpas i planeringen av ett mångsidigt nyttjande av miljön.
- Naturturismen och användningen av naturen i rekreationssyfte främjas i samarbete med olika aktörer och företagarnas inom natur- och skärgårdsturistbranschen kunnande och erfarenhet utnyttjas.
- Kunskapen om naturens mångfald främjas i samarbete med regionens aktörer.
- Olika aktörer skapas förutsättningar att genomföra by- och gårdssvis handledning och rådgivning i naturvårdsfrågor som gäller landsbygden. I denna verksamhet utnyttjas programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland.

FAKTARUTA

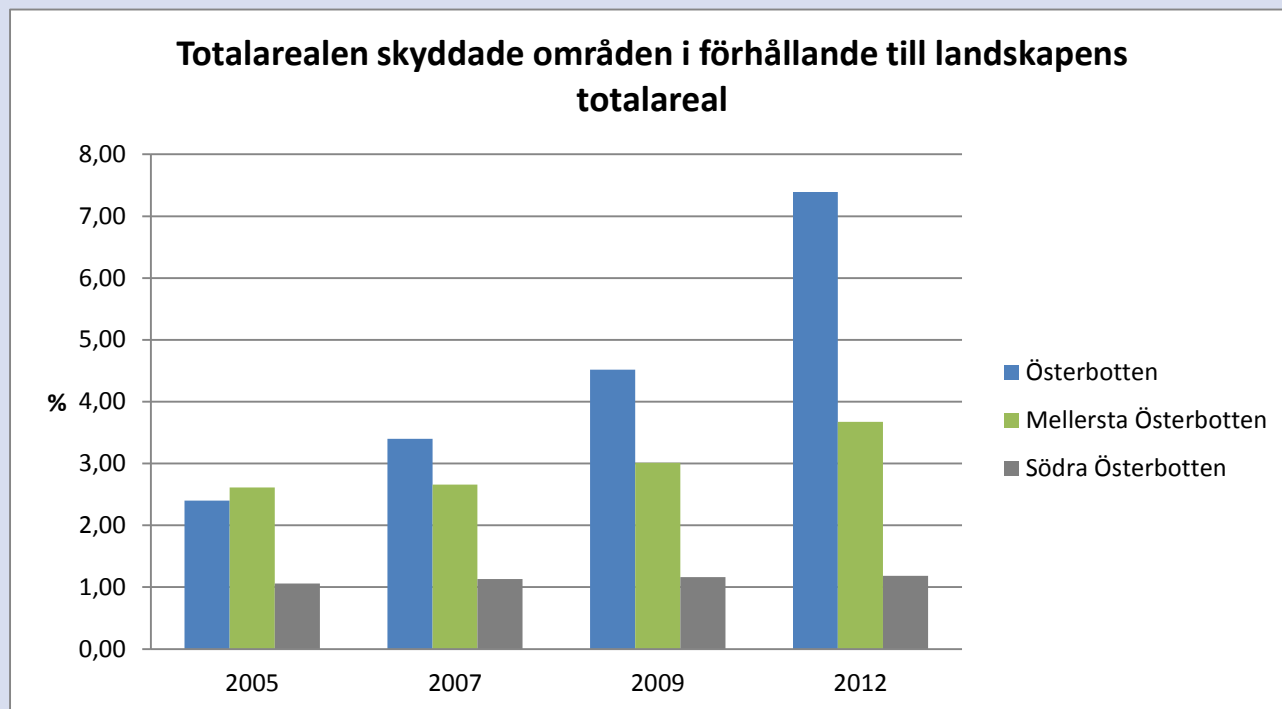
Vad är mångfald?

De levande organismernas mångfald, dvs. biodiversitet, är ett begrepp, med vilket avses all mångfald i den levande naturen. Mångfalden framträder på flera olika nivåer som är:

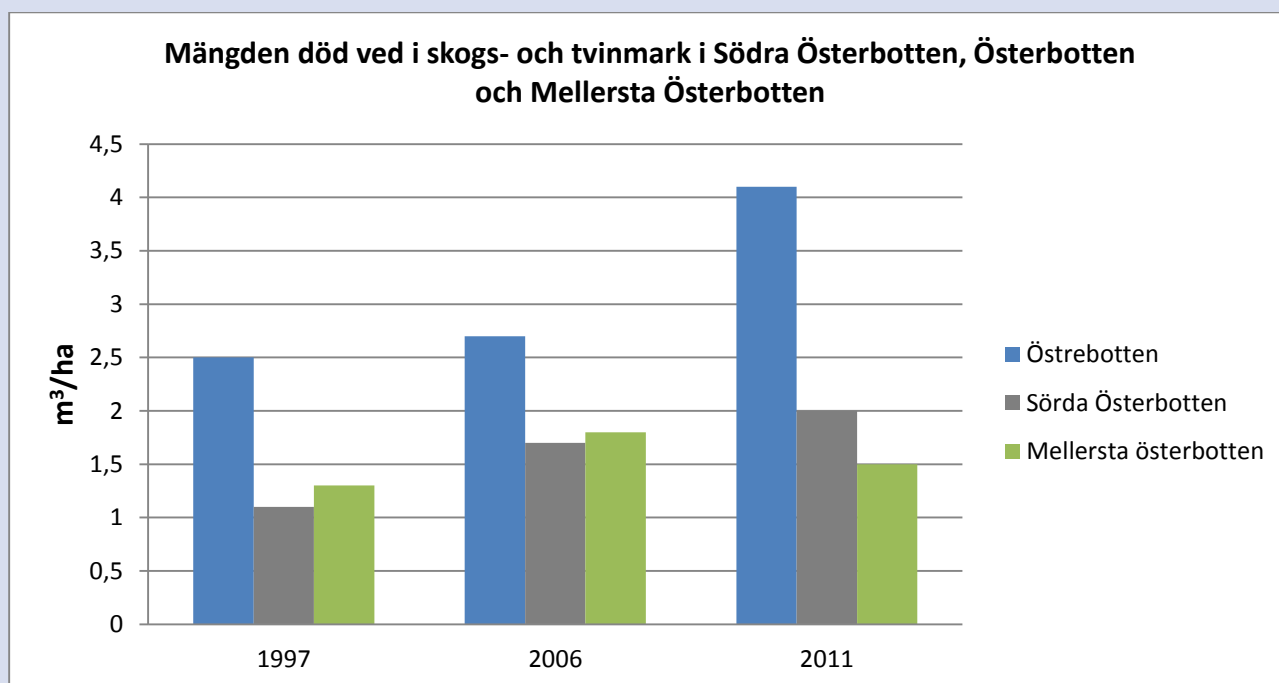
- A. Ärftlig variation bland individer av en art*
- B. Mångfald av arter i organismsamhället (antal och proportionell abundans)*
- C. Mångfalden av organismsamhällen.*

Med naturlig mångfald avses mångfalden i både levande och icke levande natur (biodiversitet och geodiversitet).

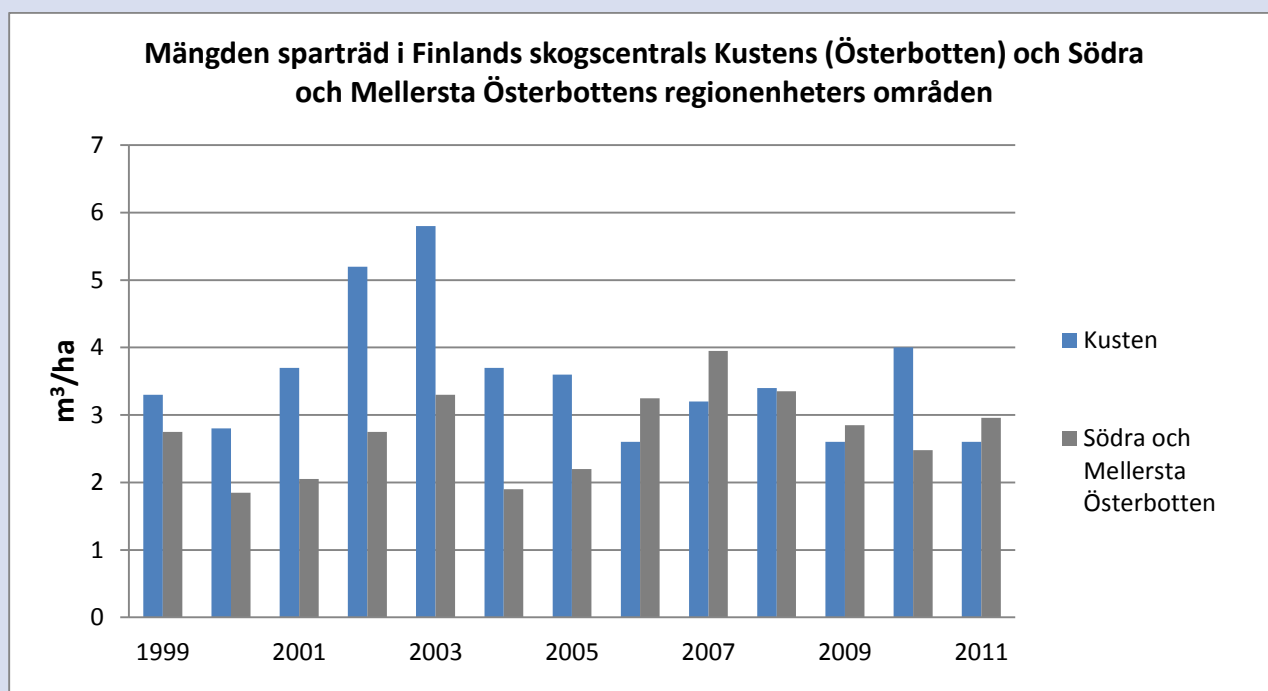
Nyckelindikatorerna i egenskap av miljöbarometrar

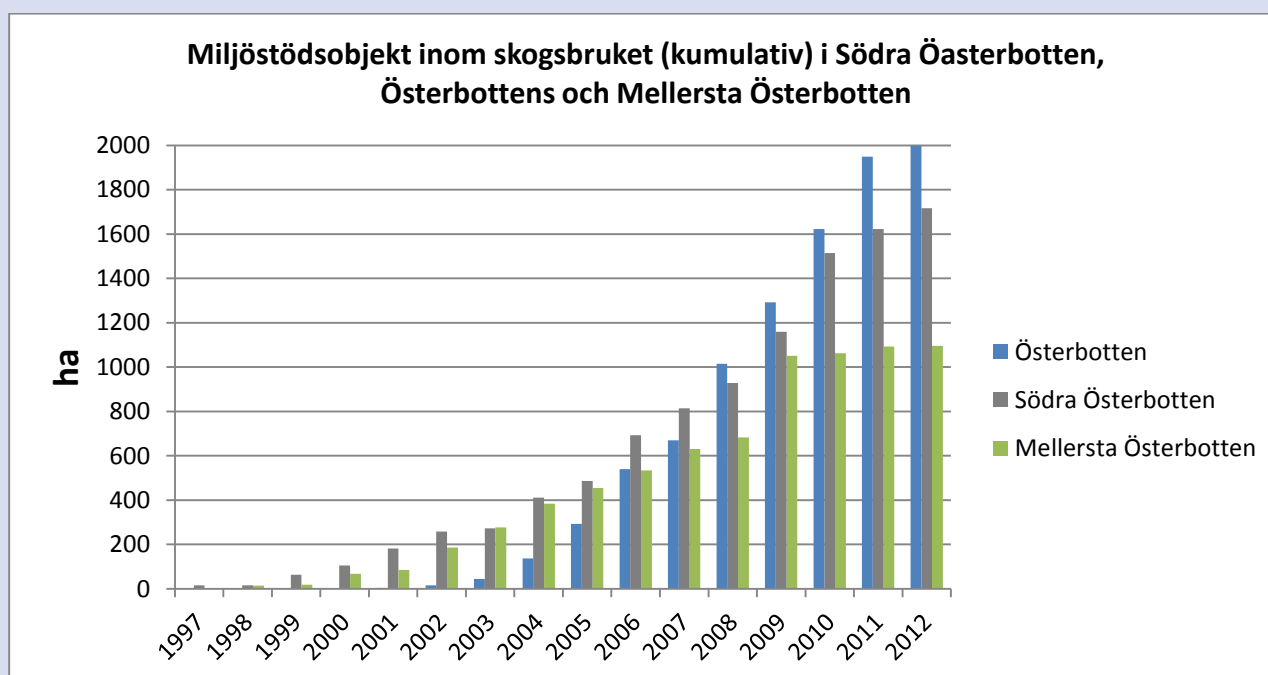
Arealen för områden som skyddats med olika metoder på statlig och privat mark i förhållande till landskapets areal visar att de skyddade områdenas andel har ökat uppenbart i Österbotten. Även i Mellersta Österbotten kan man se att skyddsområdenas areal har ökat en aning. Källa: Finlands miljöcentralers och Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbottens uppföljningsdata.

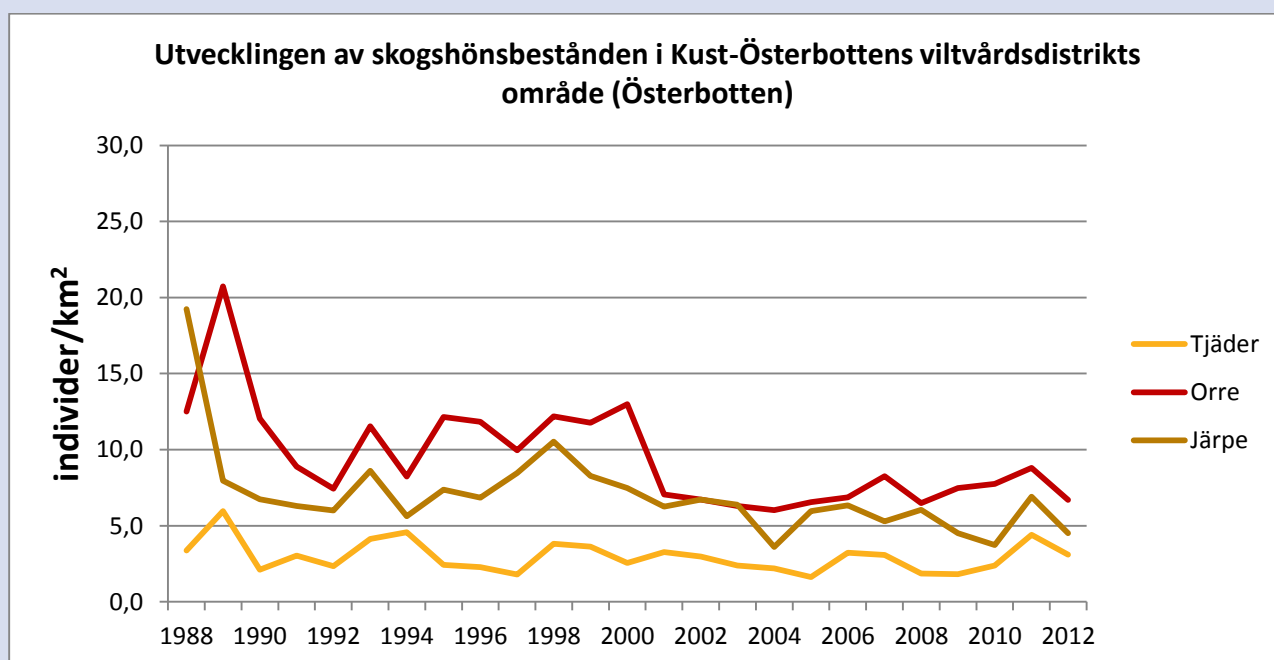
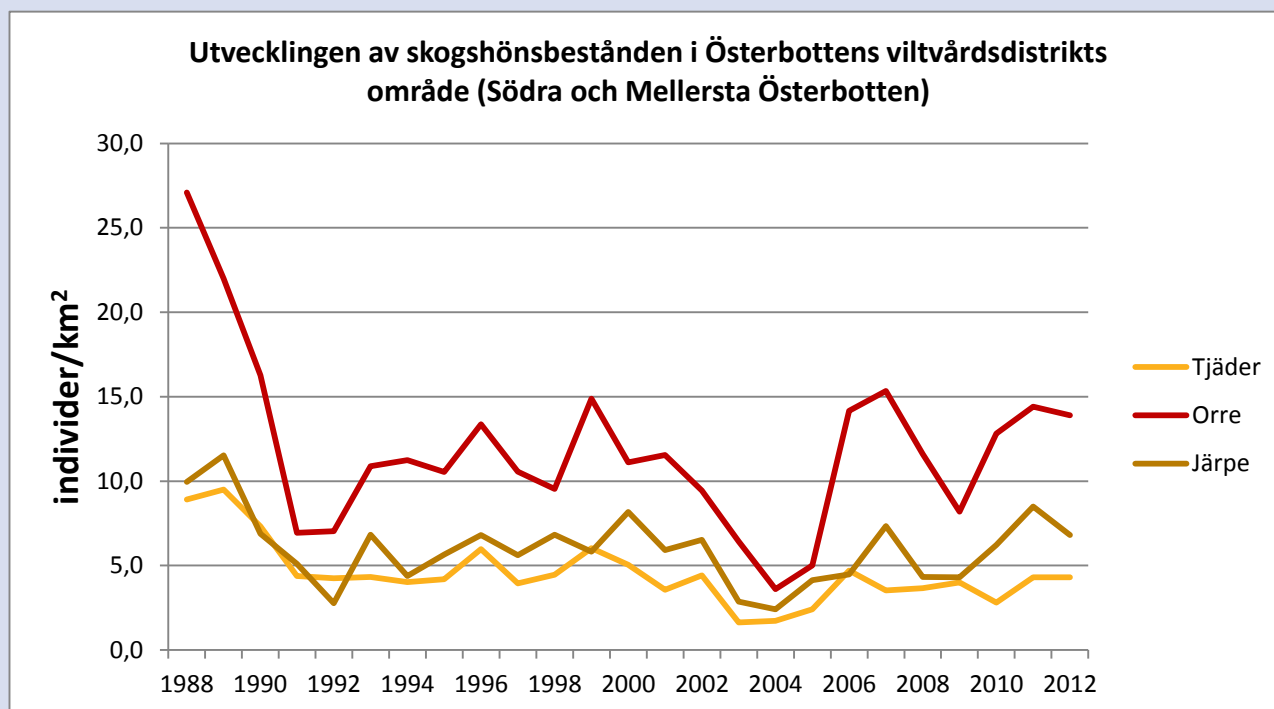
Mängden död ved har ökat i alla landskap även om mängderna tillsvidare är ganska små. Källa: Skogsforskningsinstitutet (Inventering av landets skogar/ VMI)

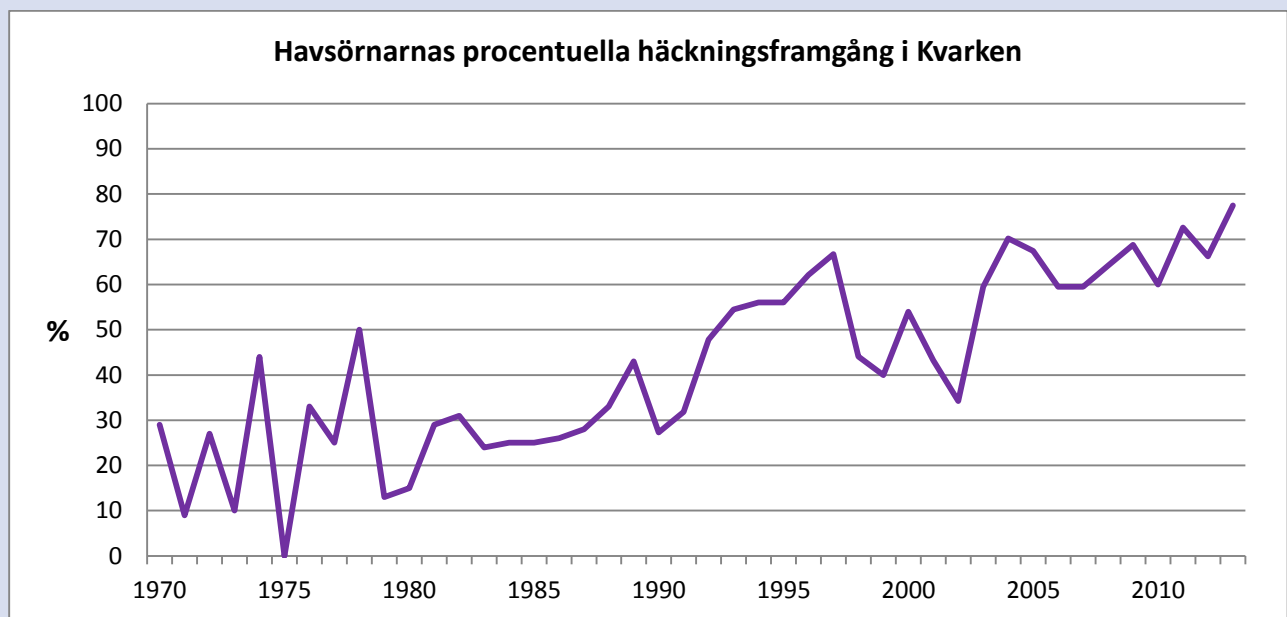
Mängden sparträd som årligen lämnas kvar i avverkningsområdena varierar från år till år. Att lämna kvar sparträd är generell naturhän- syn i skogsbruket i syfte att öka mängden död ved i ekonomiskogarna. Källa: Finlands skogscentral (Kustens och Södra och Mellersta Österbottens regionenhet).

Skogsskydd som baserar sig på frivillighet framskrider bl.a. via miljöstödsobjekten. Mängden stödsobjekt i landskapen uppvisar en ökning i jämn takt. Källa: Finlands skogscentral (Kustens och Södra och Mellersta Österbottens regionenhet)

Utvecklingen visar att skogshönsbestånden knappast alls har återhämtat sig även om de naturliga beståndsvariationerna gör tolkningen svår. Indikatoren uttrycker indirekta förändringar i skogsmiljön såsom splittringen av skogsekosystemen. Källa: Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet RKTL

Tack vare aktivt skyddsarbete och färre miljögifter har havsörnens häckningsframgång i procent utvecklats i uppenbart gynnsam riktning.

Källa: WWF:s havsörnsarbetsgrupp

Miljömedvetenheten främjas och hållbar utveckling

Vision fram till år 2030:

Regionen är en föregångare när det gäller att främja den regionala miljömedvetenheten som stöder hållbar utveckling

Mål A. Handlingslinjerna för hållbar utveckling förankras i olika sektorer

- Tillgången till information som framställs av olika aktörer effektiveras så att informationen når alla som är intresserade av den på smidigt och mångsidigt sätt samtidigt som man främjar omfattande förståelse för hållbar utveckling.
- Resurser satsas på projekt som effektiviserar informationsförmedlingen. På detta sätt främjas utvecklingen mot äkta välmående och hållbara lösningar.
- Information och erfarenheter som konstaterats vara bra och som stöder en hållbar utveckling förmedlas framförallt genom elektroniska kommunikationskanaler och social media till olika aktörer.
- Kommunernas och andra regionala och lokala aktörers verksamhet för hållbar utveckling stöds med informationsstyrning, upplysning och rådgivning.
- Hållbar utveckling främjas via de regionala aktörernas intressegruppsarbete t.ex. genom att ordna temaseminarier och workshops.
- Skapande av ny och innovativ företags- och affärsverksamhet som baserar sig på miljömedvetenhet och -ansvar samt på kulturmiljömedvetenhet. Även etablering av verksamhet stöds och främjas.

Mål B. Medvetenheten om hållbar utveckling och miljöansvar hos regionens invånare utökas

- Aktuell information som baserar sig på regionala miljöindikatorer förmedlas via elektroniska kanaler så att indikatordata finns flexibelt tillgänglig för alla som behöver den.
- Indikatorerna utvecklas så att man med hjälp av dem kan öka förståelsen och medvetenheten om hållbar utveckling på ett övergripande sätt med hänsyn till den hållbara utvecklingens alla dimensioner och kulturmiljömedvetenhetens främjande.
- Miljöinformation som gäller Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten förmedlas på ett lättfattligt och informativt sätt i synnerhet via webbsidorna. Man satsar på öppen och sakkunnig samt aktuell information om utvecklingen av miljöns tillstånd.
- Man satsar på utvecklingsresurser i syfte att öka information och medvetenhet om kulturmiljön.
- Rådgivning och information med hjälp av t.ex. olika kampanjer om miljövänlig vardag såsom avfallshantering, miljövänligt boende och energiförbrukning, möjligheter att ta sig fram, konsumtionsvanor osv.
- Verksamheten vid naturcentren och naturskolorna främjas med fokus på upplysning och information som stöder kunskaperna om den regionala miljöns särdrag.
- Verksamhet som aktiverar medborgare i olika åldrar utvecklas genom att utnyttja exempelvis växelverkan mellan olika informationsnät och social media.

Mål C. Satsning på miljörådgivning och miljöfostran

- Miljöansvarsfull verksamhet som betjänar energieffektivitet och energibesparing främjas med hjälp av rådgivning, attitydfostran och aktiv information.
- Satsning på värnande om vattenstatus och upplysning, rådgivning och attitydfostran i anslutning till hantering av översvämningsrisker.
- Intressegrupperna upplyses och förståelsen främjas om behovet av att skydda den bebyggda miljöns livskraft och kulturarvet. Kunskaperna om fornminnena och värnande om dem i samband med näringsverksamhet förbättras.

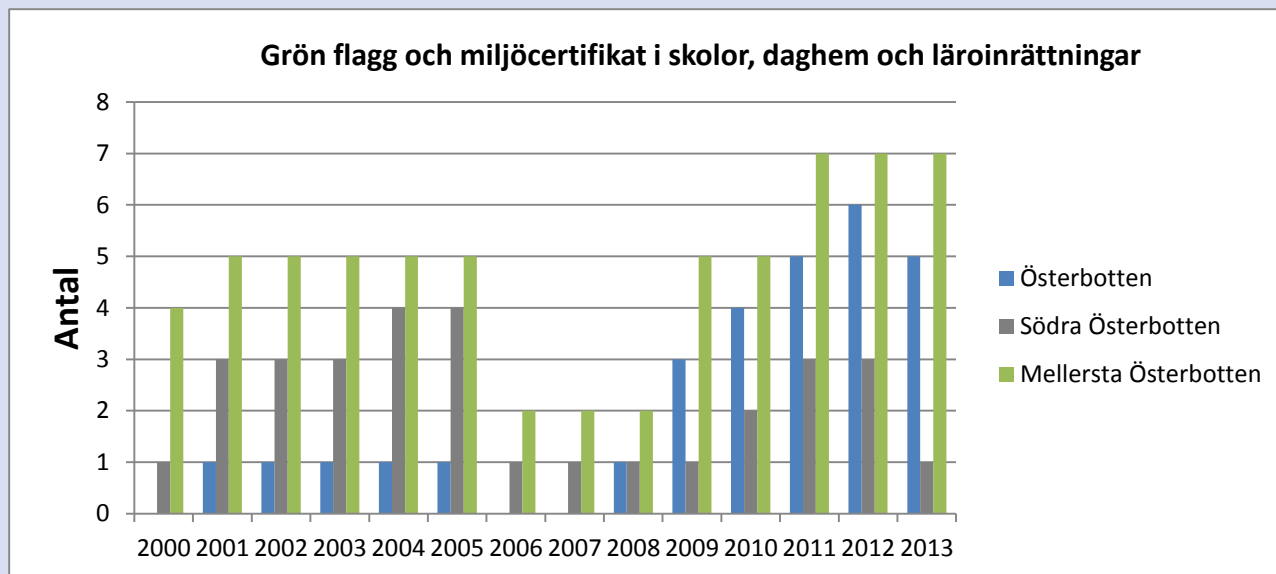
- Kunskaperna om naturens mångfald förbättras genom att förstärka samarbetet mellan olika regionala aktörer samt genom att bedriva mer miljöfostran, öka utbudet av utbildning, rådgivning och upplysning.
- Samarbetet mellan medborgarna, forskningen och naturresursaktörerna utökas genom att ordna utbildning och information om användningen av förnybara naturresurser och tryggheten av den naturliga mångfalden med hänsyn till näringslivets synpunkter.

Mål D. Miljö- och kulturmiljöfostran för barn och unga främjas

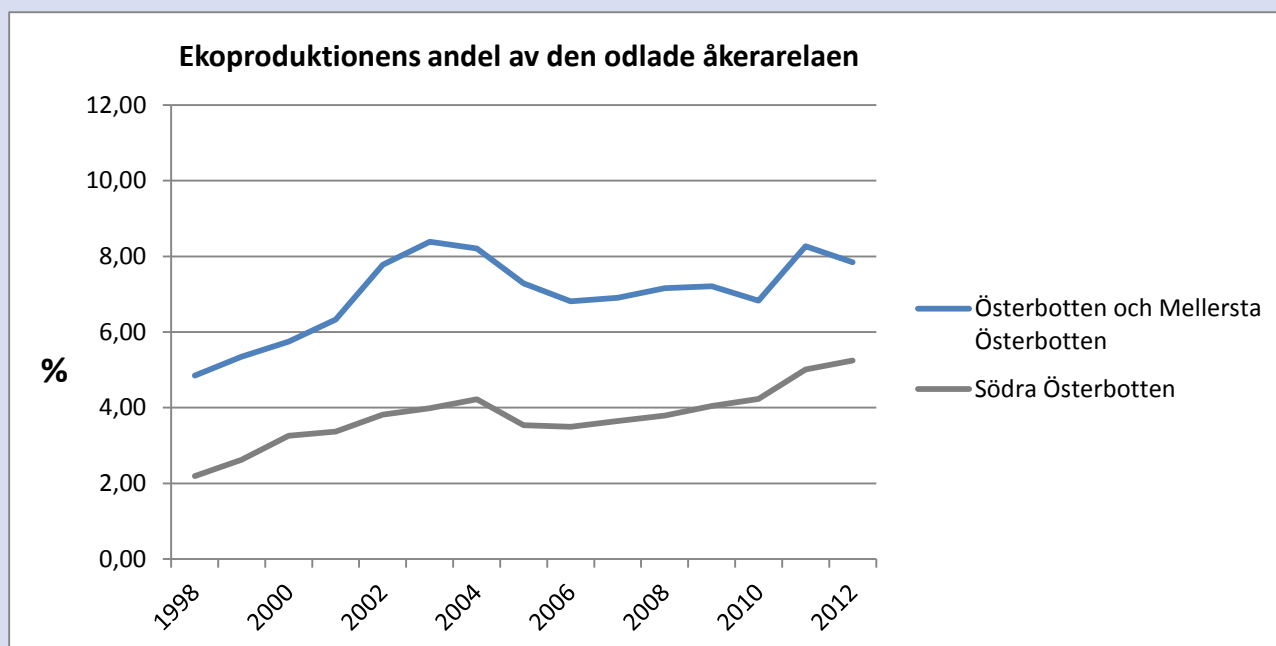
- Arbetet i anslutning till miljö- och kulturmiljöfostran etableras genom att utnyttja specialkunnandet i regionen och inrätta ett regionalt samarbetsnätverk med olika aktörer för att arbeta med miljöfostran.
- Naturskolornas verksamhet i landskapen förstärks och deras verksamhetsförutsättningar tryggas med aktivt samarbete mellan olika aktörer i syfte att främja miljöfostran bland barn och unga och för att verkställa hållbar utveckling.
- Information som stöder miljöfostringsarbetet sprids (den offentliga och privata sektorn samt frivilliga) framförallt med hjälp av webbsidor och andra elektroniska kanaler.
- I samarbete med andra aktörer bedrivs miljöfostringsarbete om vattenstatus och hanteringen av översvämningsrisker, den bebyggda livsmiljöns livskraft, vården av kulturmiljön, koldioxidsnålhet, miljövänliga energilösningar och klimatförändringen samt tryggheten av den naturliga mångfalden.

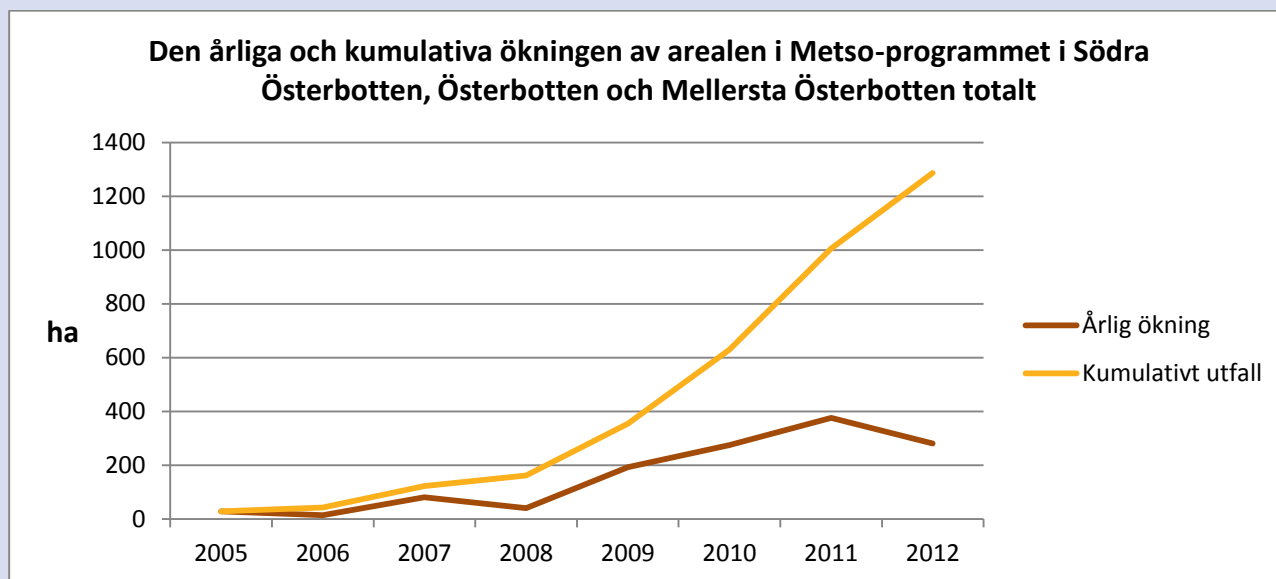
Nyckelindikatorerna i egenskap av miljöbarometrar

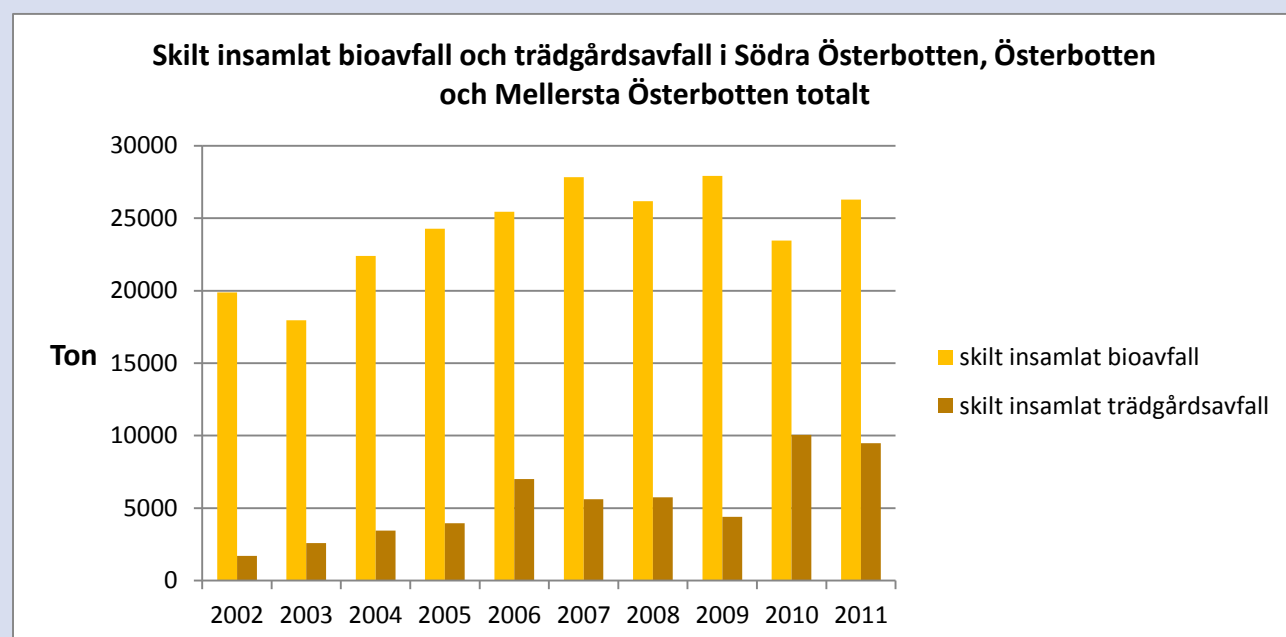
I Mellersta Österbotten och Södra Österbotten har det funnits de flesta gröna flaggor och miljöcertifikat, men för en del av dem har användningsrätten upphört. De daghem, skolor och läroinrättningar som fått grön flagg eller miljöcertifikat har på riktigt velat satsa på miljöfostran och iakttagande av miljöfrågor i sin dagliga verksamhet. Källa: Suomen ympäristökasvatuksen seura och OKKA – fonden

Ekoproduktionen ökar i alla landskapen. Källa: EVIRA

Genomföringen av METSO-programmet som baserar sig på skogsägarnas frivilliga skydd har framskridit väl i NTM-centralens område.
Källa: Miljöministeriet

Mängden skilt insamlat bioavfall och trädgårdsavfall har haft ökande tendens, trots att det förekommer variation under uppföljningsperioden. Källa: Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbottens uppföljningsdata

Genomförande och uppföljning av miljöstrategin

Aktuella indikatorer är grunden för uppföljningen

Hörnstenarna i uppföljningen av miljöstrategin är de temavisa indikatorerna. Indikatorerna utvecklades i ett ERUF-projekt under åren 2009 – 2010. Avsikten är att indikatorerna ska uppdateras regelbundet och vid behov utvecklas också nya indikatorer. Det är viktigt att indikatorerna uppdateras tillräckligt ofta för att garantera att uppföljningsdata är aktuell och så att indikatorerna kan användas i uppföljningen av strategin. Målet borde vara att den uppdaterade informationen publiceras så snart den är tillgänglig för att indikatorerna ska kunna användas som genuin hjälp i beslutsfattandet och den regionala planeringen.

För att få en helhetsbild av den hållbara utvecklingens avancemang beaktas i det framtida indikatorarbetet även enskilda kombinerade indikatorer som aggregerar flera enskilda indikatorer. Man har aktivt deltagit i arbetet med att utveckla de kombinerade indikatorerna både via EU-kompanjonskap och nationellt. Eventuella kombinerade indikatorer i uppföljningen av miljöstrategin är GPI (Genuine Progress Indicator/Mätare av verklig utveckling), SSI (Sustainable Society Index/Index för hållbart samhälle) och indexet för mätning av trycket på miljön (Environmental Pressure Index) som utvecklas under ledning av EU-kommissionen. Möjligheterna att använda dessa fordrar ännu fortsatt utredningsarbete. Nationellt försöker man främja arbetet med att utveckla och ta i bruk ovan nämnda kombinerade indikatorer bl.a. via det nationella indikatornätverket som ligger under Statsrådets kansli. Dessutom främjas arbetet med de ovan nämnda kombinerade mätarna vidare via det aktiva EU-indikatorsamarbetet. Beräkning av GPI-indikatorn, som är en ekonomisk mätare av välfärd, för alla landskap i landet är en pilot via ett halvårsprojekt med gemensam finansiering från arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet och universitetet Itä-Suomen Yliopisto (hösten 2013 – våren 2014). I mellanutvärderingen år 2017 är det möjligt att införa GPI-granskningen när orsaken och bakgrunden till utvecklingsriktningen i vår egen region först har bedömts i samarbete med de regionala aktörerna och man tillsammans har begrundat denna indikatorns lämplighet som redskap för uppföljning av miljöstrategin. (Referens: Jukka Hoffren & Eero Vatanen: Suomen maakuntien taloudellisen kehityksen ja edistymisen seuranta Aidon kehityksen indikaattorilla GPI:lla 1960 – 2012). Undersökningsrapport 2014, som har publicerats elektroniskt i ANM:s rapportserie, 17/2014: https://www.tem.fi/files/39794/TEMrap_17_2014_web_16052014.pdf

Strategin verkställs i regionalt samarbete

Miljöstrategin har bearbetats i samarbete med landskapsförbunden så att innehållet så väl som möjligt ska passa ihop med riktlinjerna i regionens landskapsprogram, som man hoppas ska förstärka miljöstrategins betydelse som ”verktyg” för värnande om miljön och hållbar utveckling som betjänar regionutvecklingen.

Avsikten är att den gemensamma miljöstrategin för de tre landskapen ska verkställas i praktiken som en del av olika aktörers normala verksamhet och via nationell sektorvis finansiering samt olika EU-projekt. När projekten väljs så att de överensstämmer med miljöstrategin, är de samtidigt i linje med de regionala intressegruppernas ståndpunkter.

Denna miljöstrategi är i kraft och verkställs åren 2014 – 2020. Indikatorerna för verkställande av strategin uppdateras med ett par års intervall och en mellanutvärdering görs år 2017.

På följande sidor presenteras miljöns tillstånd och den hållbara utvecklingens riktning på ett komprimerat sätt med hjälp av en miljöbarometer. Barometern uppdateras igen i samband med mellanutvärderingen år 2017 som görs i mitten av strategiperioden.

Centrala definitioner:

Bioenergi:	Tillverkas av biomassa, dvs. organiskt material. Som råmaterial används olika bi-produkter såsom gödsel och avfall samt trä och rörlan.
Biomassa:	Organiskt material som kan användas bl.a. i energiproduktionen, t.ex. avverkningsrester, åkerväxter och organiskt avfall.
Diffusbelastning:	Belastning på vattenområdet från flera olika utsläppskällor, såsom närings- och fastsubstansbelastning från jord- och skogsbruket, trafiken och fritidsbebyggelsen som hamnar ut i vattendragen.
Ekoproduktion:	Övergripande gårdsskötsel- och produktionssystem som förenar bästa praxis med avsikt på miljön. Ekoprodukterna har producerats med naturliga metoder och av naturliga material utan t.ex. kemisk skadedjursbekämpning.
Ekosystemtjänster:	Kan delas in i fyra grupper: produktions-, drifts-, reglerings- och kulturtjänster. Produktions-tjänster är t.ex. föda, rent dricksvatten, inandningsluft, trä som råmaterial, bränslen, byggnadsmaterial och läkemedel. Till drifttjänsterna hör t.ex. assimilation och näringskretslopp. I regleringsuppgiften reglerar naturen bl.a. atmosfärens och vattendragens sammansättning och förhindrar erosion. Kulturtjänsterna utgör naturen i egenskap av hinderfri erfarenhet, som rekreativmiljö och som källa till information, inspiration och kreativitet.
Ekoeffektivitet:	Det produceras mer tjänster, produkter osv. samtidigt som det används mindre råmaterial och produceras mindre utsläpp i miljön.
Fossilt bränsle:	Bränsle som under en lång tid uppstått eller förvandlats av organiskt material som har lagrats i marken, såsom stenkol och olja.
Förnybar energi:	Sol-, vind-, vatten- och bioenergi, jordvärme och energi av tidvattnets rörelser och vågor.
Hållbart nyttjande:	Nyttjande av en biologisk naturreserv så att användningens karaktär eller omfattning inte leder till att den biologiska mångfalden minskar ens på lång sikt.
Hållbar utveckling:	Globalt, regionalt och lokalt kontinuerlig och styrd samhällsförändring i syfte att trygga nuvarande och framtida generationer goda levnadsmöjligheter. Hållbar utveckling är samarbete i syfte att främja ekonomiskt och socialt välmående samt en välmående miljö.
Metso-programmet:	METSO är ett handlingsprogram som tryggar mångfalden i skogarna. Med hjälp av programmet kan privata skogsägare skydda mångfalden i sin skog. I programmet utökas antalet skyddsområden i skogarna och naturvårdsarbete utförs i ekologiska skogarna, skyddsområdena och deras närhet.
Punktbelastning:	Belastning från en noggrant definierbar källa såsom ett avloppsreningsverk.

Skogsenergi:

Träbaserad energi såsom ris, träflis och helträd. Träenergin kan vara antingen fast eller gasformig.

Miljöbarometern – Hur framskrider implementeringen av miljöstrategi?

Utvecklingsriktningen uppföljningsindikatorerna i miljöstrategin visar här i denna miljöbarometer bedömts med hjälp av följande symboler:

Betydande förändring till det bättre

Förändring till det bättre

Förändring delvis till det bättre och delvis till det sämre

Förändring till det sämre

Betydande förändring till det sämre

Ingen förändring

I barometern visas temavisa indikatorer, utvecklingens riktning och en kort beskrivning av indikatorn samt den målinriktade utvecklingen. **Nyckelindikatorerna anges med fet stil och deras indikatorbilder finns under olika teman. De övriga uppföljningsindikatorernas utveckling visas i bild i del 2 av miljöstrategin.**

Tema: Vattenstatus och hantering av översvänningsrisker

	Ytvattnets ekologiska status	Indikatorn grundar sig på klassificeringen av vattendragens ekologisk status enligt EU:s ramdirektiv för vattenpolitiken. <i>Målet är en förändring till det bättre.</i>
	Grundvattnets kemiska status	Indikatorn grundar sig på klassificeringen av grundvattnets status enligt EU:s ramdirektiv för vattenpolitiken. <i>Målet är att grundvattnets kemiska status ska förbättras.</i>
 	Industrins och samhällenas när saltsbelastning i vattnen	Indikatorn beskriver den s.k. punktbelastningen och beaktar inte diffusbelastning. <i>Målet är att belastningen ska minska.</i>
	När saltsbalans inom jordbruket (kväve och fosfor)	Indikatorn är kalkylerad och beskriver jordbrukets potentiella när saltsbelastning i vattendragen. <i>Målet är att när saltsbalansen ska sjunka.</i>
	Årliga pH – minimum i betydande år och älvar	Indikatorn beskriver förändringar av försurningshalterna i vattenstatus. En halt under 5,5 orsakar fiskdöd och är således en kritisk nivå. <i>Målet är en gynnsam försurningsutveckling.</i>
	Grustäktens andel av marktäcktmängderna	Grusreserverna ligger vanligen i grundvattenområden, vilket betyder att grustäkt utgör en risk för förorening av grundvattnen. <i>Målet är att minska i synnerhet på grustäcktmängderna.</i>
	Bergtäktens andel av marktäcktmängderna	Indikatorn avspeglar delvis utvecklingen av potentiella miljökonsekvenser i anslutning till marktäkt. Vid bergtäkt är risken bl.a. landskaps- och bullerolägenheter om man inte aktivt förebygger dem. <i>Målet är att bergtäkt ska bedrivas på en hållbar nivå.</i>
	Lakfångsternas storlek	Indikatorn beskriver indirekt vattenstatus, eftersom laken lätt reagerar på förorening och eutrofiering i vattendragen. <i>Målet är att lakfångsterna ska bli större.</i>
	Grundvattenområden som omfattas av frivilliga skyddsplaner	Indikatorn beskriver de kommunala aktörernas vilja, aktivitet och driftighet när det gäller att främja grundvattenskyddet. <i>Målet är att mängden skyddsplaner ökar.</i>
	Specifik vattenförbrukning	Indikatorn beskriver mängden hushållsvatten som vattenverken har pumpat ut i nätverken under året, vilken delas med antalet användare som är anslutna till nätverket. Vattnet är en viktig naturresurs. <i>Målet är att vattnet ska förbrukas hållbart och att förbrukningen ska minska.</i>

		<i>Målet är att planläggningen ska framskrida på ett flexibelt sätt.</i>
	Vägtrafikens koldioxidutsläpp	Indikatorn beskriver utvecklingsriktningen för koldioxidutsläppen som härstammar från vägtrafiken. <i>Målet är att utsläppen ska minska.</i>
	Utvecklingen av antalet lätttrafikleder	Indikatorn beskriver hur antalet lätttrafikleder har utvecklats och avspeglar samtidigt trafikens ekologi och säkerhet. <i>Målet är att antalet lätttrafikleder ska öka.</i>
	Skyddade byggnader	Indikatorn beskriver antalet skyddade byggnader, vars grund vilar på lagstiftningen om skydd av och värnande om kulturmiljön. Indikatorn omfattar inte byggnader som har skyddats i plan. <i>Målet är att antalet skyddade byggnader ska öka.</i>
	Vägtrafikolyckor	Indikatorn avspeglar trafikens säkerhet och dess utvecklingsriktning. <i>Målet är att trafikolyckorna ska minska.</i>
	Arbetsresornas längd	Indikatorn avspeglar hur belastningen från trafiken har utvecklats. <i>Målet är att arbetsresorna ska bli kortare, vilket minskar behovet av att röra sig med bil och via detta trycket på miljön.</i>
	Beslut om undantag på strandområden	Indikatorn avspeglar för sin del hur väl områdesanvändningens planlighet har verkställts samtidigt som den uttrycker trycket på att bygga vid stränderna. <i>Målet är att antalet undantagsbeslut ska minska.</i>
	Det kumulativa antalet planer för landskapsskötsel	Indikatorn uttrycker direkt antalet planer för landskapsskötsel som har gjorts i landskapen och beskriver således värnandet om det värdefulla kultur- och naturarvet. <i>Målet är att antalet planer ska öka.</i>
	Områdesreservationer för rekreationsområden i detaljplanerna	Grunden för indikatorn är områdesreservationerna för rekreationsområden i detaljplanerna. <i>Målet är att områdesreservationerna ska öka.</i>
	Fördelningen av butikstyperna inom dagligvaruhandeln	Indikatorn beskriver för sin del regionutvecklingens balans och hör samman med de aktuella "åkermarkerna". <i>Målet är att butikerna ska ha en balanserad servicestruktur samt tillgänglig service.</i>

Tema: Utsläppssnålhet och bekämpning av klimatförändringen

	Industrins och energiproduktionens koldioxidutsläpp i luften	Indikatorn beskriver hur de fossila CO ₂ -utsläppen från dessa punktkällor har utvecklats. <i>Målet är att utsläppen ska minska.</i>
	Elförbrukning	Indikatorn uttrycker användningen av naturresurserna samtidigt som den beskriver hur de potentiella växthusgasutsläppen har utvecklats. Ekoeffektivitet och material-effektivitet bör beaktas. <i>Målet är att elförbrukningen ska minska.</i>

	Användningen av träbränslen i energiproduktionen	Indikatorn uttrycker delvis användningen av förnyelsebara energiformer i energiproduktionen. <i>Målet är att användningen av träbränsle ska öka enligt nationella mål och EU-mål.</i>
	Vindkraftens andel av elproduktionen	Indikatorn beskriver hur användningen av el som producerats med vindkraft har utvecklats och avspeglar således hur mängden el som framställts med förnyelsebar energi har utvecklats. <i>Målet är att mängden ska öka.</i>
	Industrins och energiproduktionens utsläpp i luften (kväve, svavel, partiklar)	Indikatorn avspeglar industrins och energiproduktionens utsläpp i luften och utsläppens inverkan på luftkvaliteten. <i>Målet är att alla utsläpp ska minska.</i>
	Industrins energiförbrukning	Indikatorn beskriver delvis industrins struktur, produktionsmängden och energieffektiviteten. <i>Målet är att förbättra energieffektiviteten.</i>

Tema: Mångfalden tryggas

 	Naturskyddsområdenas andel i förhållande till landskapets areal	Indikatorn beskriver på olika sätt andelen privata och statliga naturskyddsområden i förhållande till landskapets areal. <i>Målet är att andelen ska bli större.</i>
 	Mängden död ved i skogs- och twinmark	Indikatorn ger en fingervisning om skogsmiljöns artrikedom, eftersom största delen av skogarnas hotade och regressiva arter är beroende av död ved. Nästan en fjärdedel av skogsarterna är beroende av död ved som livsmiljö. <i>Målet är att mängden död ved ska öka i skogsmiljö.</i>
	Mängden sparträd	Indikatorn beskriver hur mycket sparträd i olika ålder och av olika art som har lämnats kvar i avverkningsområdet för att med tiden bli död ved som är viktig för mångfalden. <i>Målet är att mängden sparträd ska öka.</i>
	Andelen objekt som skyddats enligt skogslagen	Indikatorn beskriver skogsnaturskyddets framfart via viktiga livsmiljöer enligt skogslagen. <i>Målet är att antalet objekt ska öka.</i>
	Utvecklingen av skogshönsbestånden	Indikatorn beskriver indirekt förändringarna i skogsekosystemen såsom splittringen av livsmiljöerna. Ju enhetligare ekosystem, desto bättre levnadsförhållanden får skogshönsen. Indikatorn måste beakta beståndets naturliga variationer. <i>Målet är att skogshönsbestånden ska fortsätta att utvecklas väl och att deras livskraft tryggas.</i>
 	Havsörnens häckningsframgång i Kvarnen	Indikatorn beskriver återhämtningen av havsörnsbeståndet under uppföljningsperioden som började på 1970-talet. Den gynnsamma utvecklingen har främjats av att miljögifterna såsom PCB har minskat i naturen och det aktiva arbetet med att skydda havsörnen. <i>Målet är att havsörnsbeståndets häckningsframgång ska vara god och att beståndet ska bibehållas livskraftigt.</i>
	Skogarnas åldersstruktur	Indikatorn beskriver fördelningen av skogsträdens åldersstruktur. Det naturliga trädbeståndets åldersstruktur är uppenbart mångsidigare än i ekonomiskogarna. Åldersstrukturen indikerar mångfalden i skogarna. <i>Målet är att skogarna ska ha så mångsidig åldersstruktur som möjligt.</i>
	Trädslagsfördelningen och aspens andel av trädbeståndet	Indikatorn beskriver utvecklingen av trädslagsförhållandena. Det är naturligt att olika arter är bundna till olika trädslag. Av lövträden är aspen en av skogens nyckelarter i fråga om artrikedom och riklighet. <i>Målet är en mångsidig artfördelning och att aspen ska öka i skogarna.</i>

Tema: Miljömedvetenheten främjas

	Grön flagg och miljöcertifikat i skolor, daghem och läroinrättningar	Indikatorn avspeglar skolornas, läroinrättningarnas och daghemmens vilja att satsa på att främja miljömedvetenhet. <i>Målet är att mängderna ska öka.</i>
	Ekoproduktionens andel av den odlade arealen	Indikatorn beskriver ekoproduktionens andel av den odlade arealen. Via detta främjas tryggheten av den naturliga mångfalden. <i>Målet är att ekoproduktionens andel ska öka.</i>
	Genomföringen av Metso-programmet	Indikatorn beskriver de privata skogsägarnas intresse för skogsskydd och indikatorn uttrycker således via detta hur miljömedvetenheten har utvecklats. <i>Målet är att medvetenheten ska bli ännu bättre genom att antalet Metso-områden blir fler.</i>
	Skilt insamlat bioavfall och trädgårdsavfall	Indikatorn beskriver hur mängden biologiskt nedbrytbart avfall och trädgårdsavfall har utvecklats. Indikatorn uttrycker samtidigt utvecklingen av invånarnas miljömedvetna beteende, eftersom bioavfall fordrar omsorgsfull sortering och trädgårdsavfall inte får föras ut i naturen. <i>Målet är att avfallet ska sorteras rätt och att mängden avfall ska minska.</i>
	Kompostering och småförbränning av avfall	Indikatorn uttrycker hur "vanliga" medborgare som bor i småhus hanterar avfall. Kompostering på rätt sätt är god avfallshantering. <i>Målet är att miljötrycket på grund av avfall ska minska.</i>
 	Mängden problemavfall (från samhällen och industrin)	Indikatorn beskriver utvecklingen av mängden problemavfall från olika källor. Indikerar för sin del användningen av naturresurser och materiallösningar. <i>Målet är att mängden ska minska.</i>
	Hanteringen av samhällsavfall	Indikatorn beskriver utvecklingen av den totala mängden samhällsavfall och uttrycker hanteringsmetoderna (återvinning som energi eller material, slutdeponering på avstjälningsplatsen). <i>Målet är att i avfallslagens anda minska den totala mängden avfall och minska mängden avfall som i olika behandlingsformer hamnar på avstjälningsplatsen och i stället styra avfallet till återvinning.</i>
	Blandavfall som deponerats på avstjälningsplatsen	Indikatorn uttrycker utvecklingen av mängden blandavfall (oåtervinningsbart/kan inte återvinnas) som hamnar på avstjälningsplatsen. <i>Målet är att minska mängden, vilket samtidigt uttrycker bättre sorteringsbeteende.</i>
	Återvinningsgraden för avfall från energiproduktionen	Indikatorn beskriver energiproduktionens miljöbelastning ur avfallshanteringens synvinkel. Belastningen minskas genom att effektivisera avfallsåtervinningen. <i>Målet är att återvinningsgraden ska stiga.</i>
 	Högskolestuderande inom miljöbranschen	Indikatorn beskriver hur antalet studerande inom miljöbranschen har utvecklats och uttrycker således intresset för miljöfrågor. <i>Målet är att antalet studerande ska öka.</i>

Hållbar utveckling (social och ekonomisk)

Indikatorbilderna till denna del finns i del 2 av miljöstrategin

	BNP per invånare i förhållande till EU-riktvärdet	Indikatorn beskriver den ekonomiska verksamhetens omfattning och förändringar som sker i den. Avspeglar den ekonomiska prestationsförmågan och inkomstbildningen. <i>Målet är en hållbar ekonomitillväxt.</i>
	BNP per arbetstimmar i relation till hela landets medelvärde	Indikatorn uttrycker den ekonomiska verksamhetens omfattning i relation till arbetstimmar och hela landets medelvärde. <i>Målet är en hållbar tillväxtnivå (ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar tillväxt).</i>
	Demografisk försörjningskvot	Indikatorn beskriver det sammanlagda antalet personer under 18 och över 65 i förhållande till antalet arbetsföra i åldern 19 – 64. Indikatorn uttrycker utvecklingen av hållbarhetsunderskottet. <i>Målet är en balanserad utveckling och kontroll av hållbarhetsunderskottet.</i>
	Hushållens tillgängliga inkomst	Indikatorn uttrycker utvecklingen av hushållens förmögenhet och via detta delvis den sociala hållbarheten. <i>Målet är en ökning till en ekonomiskt och socialt hållbar nivå.</i>
	Nätbesök i biblioteken	Indikatorn uttrycker tillgången till och användningen av elektroniska bibliotekstjänster. <i>Målet är att användningen ska öka.</i>
	Annat språk än finska och svenska som modersmål	Indikatorn uttrycker för sin del kulturell rikedom och mångfald samt berättar om internationell utveckling. <i>Målet är en ökande utveckling.</i>
	Patentansökningar och beviljade patenter	Indikatorn uttrycker antalet uppfinningar (tekniska innovationer osv.) och yrkesmässig nyttoanvändning. <i>Målet är att antalet ska öka.</i>
	Röstningsprocenten i riksdagsvalen	Indikatorn uttrycker medborgarnas aktivitet för att påverka den nationella politiken och verkställande av demokratin. <i>Målet är en ökning.</i>
	Röstningsprocenten i eurovalen	Indikatorn uttrycker medborgarnas aktivitet för att påverka Europapolitiken och beskriver samtidigt demokratiutvecklingen ur denna synvinkel. <i>Målet är en ökning.</i>
	Röstningsprocenten i kommunalvalen	Indikatorn uttrycker medborgarnas aktivitet för att påverka kommunalpolitiken och verkställande av lokaldemokratin. <i>Målet är en ökning.</i>
	Forsknings- och utvecklingsverksamhetens utgifter	Indikatorn avspeglar systematisk R&D-verksamhet och utnyttjande av undersökt data i nya tillämpningar. <i>Målet är en ökning.</i>
	Befolkning och befolkningsprognos	Indikatorn beskriver för sin del landskapens dragningskraft. <i>Målet är att befolkningen ska öka.</i>
	Antalet arbetslösa ungdomar	Indikatorn beskriver andelen arbetslösa 15 – 24-åringar av arbetskraften i motsvarande ålder. <i>Målet är att antalet ska minska.</i>

	Andelen långtidsarbetslösa av alla arbetslösa	Indikatorn uttrycker långtidsarbetslöshetens proportionella andel. <i>Målet är att långtidsarbetslösheten ska minska.</i>
	Arbetslöshetsgraden	Indikatorn uttrycker andelen arbetslösa av hela arbetskraften. <i>Målet är att arbetslöshetsgraden ska sjunka.</i>

INDIKATORER som avspeglar förändringar i verksamhetsmiljön

Bilderna som visar utvecklingen av dessa indikatorer finns i del 2 av miljöstrategin.

- Andelen personer som har arbete utanför regionen av alla sysselsatta i regionen
- Antalet sommarstugor
- Antalet jordbruksbyggnader
- Andelen transportprestationer på landsvägarna och mängden transporterat gods
- Torvproduktion
- Pälsproduktion
- Elproduktion
- Mängden problemavfall från energiproduktionen
- Antalet medlemmar i Finlands naturskyddsförbunds Österbottens distrikt
- Antalet besökare i nationalparkerna

Centrala dokument i samband med uppdatering av miljöstrategin

Vattenstatus och hantering av översvänningsrisker

- Principbeslut om åtgärder för att skydda Östersjön/Finlands program för skydd av Östersjön (Miljön i Finland 569/2002).
- Riktlinjer för vattenskydd fram till år 2015 (Miljön i Finland 10/2007)
- Riktlinjer för minskning av olägenheterna från sura sulfatjordar fram till år 2020 (Jord- och skogsbrukministeriet 2/2011)
- Nationell fiskvägsstrategi (Statsrådets principbeslut 8.3.2012)
- EU:s vattenramdirektiv 2000, lag om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (2004) och förordning (2006)
- EU:s havsstrategidirektiv (om ramen för gemenskapens marina miljöpolitik), DIR 2008/56/EG
- EU:s översvänningsdirektiv 2007/60/EY

Den bebyggda miljöns livskraft tryggas

- Byggnadsarvsstrategin, Statsrådets beslut 13.6.2001)
- Kulturmiljöstrategin 2014 – 2020, Statsrådets beslut 20.3.2014
- De riksomfattande målen för områdesanvändningen, VAT/ 2000, justerad 13.11.2008
- Programmet för utveckling av landsbygden 2014 – 2020, Jord- och skogsbrukministeriet/08/12/2014

Utsläppssnålhet och bekämpning av klimatförändringen

- Energi- och klimatfärdplan 2050. Parlamentariska energi- och klimatkommitténs betänkande den 16 oktober 2014. TEM 31/2014.
- Nationella klimat- och energistrategin. Statsråders redogörelse till riksdagen den 20 mars 2013. SRR 2/2013 rd.
- Arbetsgruppen för främjande av vindkraftens slutrapport TEM 3/2014, 31.3.2014
- Arbetsgruppen för främjande av den småskaliga energiproduktionens slutrapport TEM 55/2014
- Kommissionens meddelande "Färdplan för ett konkurrenskraftigt utsläppssnålt samhälle 2050" (Europeiska kommissionens klimat- och energimål för konkurrenskraftig, säker och utsläppssnål ekonomi i EU fram till år 2050)

Mångfalden tryggas

- Finlands strategi för bevarande av biologisk mångfald och hållbart nyttjande av naturen 2012 – 2020 – För naturen, till nytta för människan. Statsrådets principbeslut 30.12.2012
- Nationella skogsprogrammet 2015 – Skogsbranschen blir en ansvarsfull föregångare inom bioekonomi. Statsrådets principbeslut 16.12.2010
- Nationella strategin om främmande arter. Jord- och skogsbruksministeriet 2012.
- Statsrådets beslut om hållbart och ansvarsfullt nyttjande av myr- och torvmarker. 30.8.2012.
- EU:s strategi för den biologiska mångfalden fram till år 2020. EU-kommissionen 2011

Främjande av miljömedvetenhet och hållbar utveckling

- En målbild för Finland 2050 – Samhälleligt åtagande för hållbar utveckling – Kommissionen förl hållbar utveckling 2014.
- Nationell EU 2020-strategi. Finansministeriet 2012.
Smartare konsumtion – Förnyelsen av programmet för hållbar konsumtion och produktion. Miljöministeriet 2012.

Bilagor

Bilaga 1. Personer och organisationer som deltagit i temagrupperna

Som sekreterade i alla temagrupper fungerade specialplanerade, miljöstrategiarbetets koordinator Hannele Ilvessalo-Lax.

VATTENSTATUS OCH HANTERING AV ÖVERSVÄMNINGSRISKER 28.5.2013

Ledare: Vesistöyksikön päällikkö Liisa Maria Rautio, NTM-centralen i Södra Österbotten

Hagström Michael	Karleby stad
Hakola Antti	NTM-centralen i Södra Österbotten
Helander Hanna	MTK/ Etelä-Pohjanmaa
Holm Ann	Österbottens förbund
Hyry Irma	NTM-centralen i Södra Österbotten
Isosalo Ari	Intresseföreningen för en levande skärgård (IFLS)
Kaistila Kaarle	STKL ry
Korhonen Pirjo	Seinäjoen kaupunki
Luoma Mikael	Finlands viltcentral
Niemi Pirjo	Österbottens förbund
Ojala Tapani	Suupohjan liikelaitoskuntayhtymä (Ilky)
Peltonen Katriina	Etelä-Pohjanmaan liitto
Rekilä Teppo	Mellersta Österbottens förbund
Säippä Kati	Vapo Oy
Väisänen Harri	NTM-centralen i Södra Österbotten
Westberg Vincent	NTM-centralen i Södra Österbotten
Ådjers Göran	Finlands Skogscentral/ Kustens

UTSLÄPPSSNÄLHET OCH BEKÄMPNING AV KLIMATFÖRÄNDRINGEN 3.6.2013

Ledare: Ympäristönsuojelupäällikkö Päivi Kentala, NTM-centralen i Södra Österbotten

Ahonen Inka	NTM-centralen i Södra Österbotten
Alhoniemi Olli	Westenergy Oy
Arola Olli	Vasa Elektriska Ab
Blomberg Mauri	Vaskiluodon Voima Oy
Damlin Stefan	Wärtsilä Finland Oy
Hanhila Johanna	Thermopolis Oy
Holm Roger	Oy Alholmens Kraft Ab
Huovari Niina	Etelä-Pohjanmaan liitto
Pensar Anna-Karin	Österbottens förbund
Santala Ville	NTM-centralen i Södra Österbotten
Seppälä Matti	NTM-centralen i Södra Österbotten
Sivula Tapio	NTM-centralen i Södra Österbotten
Uusitalo Heikki	ABB Oy
Ådjers Göran	Finlands Skogscentral/ Kustens
Åkers Leif	Ab Stormossen Oy

DEN BEBYGGDA MILJÖNS LIVSKRAFT TRYGGAS 31.5.2013

Ledare: Alueidenkäyttöpäällikkö Jyrki Palomäki, NTM-centralen i Södra Österbotten

Ahmas Kristina	Keski-Pohjanmaan maakuntamuseo
Holm Ann	Österbottens förbund
Kurtén Maria	Museiverket
Lindroos Magdalena	Österbottens Museum
Mikkonen-Hirvonen Satu	Museiverket
Ossi Juha	NTM-centralen i Österbotten
Pensar Anna-Karin	Österbottens förbund
Rantala Matti	NTM-centralen i Södra Österbotten
Räisänen Janna	Mellersta Österbottens förbund
Saartenoja Antti	Etelä-Pohjanmaan liitto

MÅNGFALDEN TRYGGAS 5.6.2013

Ledare: Luontoympäristöpäällikkö Esa Koskenniemi, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Björkman Peter	NTM-centralen i Österbotten
Grannas Fredrik	ÖSP
Helander Hanna	MTK/ Etelä-Pohjanmaa
Länsivierto Pekka	NTM-centralen i Södra Österbotten
Niemi Pirjo	Österbottens förbund
Peltonen Katriina	Etelä-Pohjanmaan liitto
Raatikainen Riitta	Suomen metsäkeskus/ EKP
Rinkineva-Kantola Leena	NTM-centralen i Södra Österbotten
Selander Annikka	Finlands Skogscentral/ Kustens
Wargén Lena	Metsähallitus

FRÄMJANDE AV MILJÖMEDVETENHET OCH HÅLLBAR UTVECKLING 28.8.2013

Ledare: Erikoissuunnittelija *Hannele Ilvessalo-Lax*, NTM-centralen i Södra Österbotten

Hagström Michael	Karleby stad
Holm Ann	Österbottens förbund
Isosalo Ari	Intresseföreningen för en levande skärgård r.f
Nori Irina	Österbottens förbund
Rekilä Teppo	Mellersta Österbottens förbund
Saartenoja Antti	Etelä-Pohjanmaan liitto
Skoog Lasse	Intresseföreningen för en levande skärgård r.f.
Stoor Johan	Intresseföreningen för en levande skärgård r.f
Ådjers Göran	Finlands Skogscentral/ Kustens

Julkaisusarjan nimi ja numero Raportteja 52/2015					
Vastuualue Ympäristö ja luonnonvarat					
Tekijät Hannele Ilvessalo-Lax (toim.)		Julkaisuaika Kesäkuu15			
		Kustantaja Julkaisija Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus			
		Hankkeen rahoittaja toimeksiantaja Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus			
Julkaisun nimi Miljöstrategi för Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten 2014 – 2020 – Mot en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling, del 1					
Tiivistelmä Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan yhteinen ympäristöstrategia kaudelle 2014 – 2020 on laadittu laajana alueellisena yhteistyönä. Aiemman kauden ympäristöstrategia on päivitetty vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Strategia-kausi noudattaa EU – ohjelmakausia. Ympäristöstrategia on Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ELY-keskusten sekä Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen yhteinen linjaus alueen ympäristön parhaaksi ja kestävä kehityksen toteutumiseksi alueella. Visiona on kehittyminen eurooppalaiseksi kestävä kehityksen esimerkkialueeksi ja alueelliseksi edellä kävijäksi vuoteen 2030 mennessä. Vision toteutumisessa painotetaan viittä eri teemaa. Nämä ovat vesien hyvän tilan saavuttaminen ja tulvariskien hallinta, asutun ympäristön elinvoiman turvaaminen, vähähiilisyys ja ilmastomuutoksen torjunta, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä ympäristötietoisuuden edistäminen. Indikaattorit muodostavat vision sekä päätavoitteiden toteutumisen seurannan ytimen. Ne on jaettu sekä avainindikaattoreihin että muihin seurantaindikaattoreihin. Ympäristöstrategian koordinaativastuu on ollut Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksella.					
Asiasanat (YSA:n mukaan) Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa, strategia, ympäristö, ympäristöstrategia, kestävä kehitys, tulvariskit, ympäristötietoisuus, luonnon monimuotoisuus, ilmastomuutos					
ISBN (painettu)	ISBN (PDF)	ISSN-L	ISSN (painettu)		ISSN (verkkopainettu)
	978-952-314-276-3	2242-2846			2242-2854
www www.doria.fi/ely-keskus		URN URN:ISBN:978-952-314-276-3		Kieli ruotsi	Sivumäärä 60
Kustannuspaikka ja aika Seinäjoki 2015					

PRESENTATIONSBLAD

Publikationens serie och nummer Rapporter 52/2015					
Ansvarsområde Miljö och naturresurser					
Författare Hannele Ilvessalo-Lax (red.)		Publiceringsdatum Juni 2015			
		Utgivare Förläggare Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten			
		Projektets finansiär uppdragsgivare Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten			
Publikationens titel Miljöstrategi för Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten 2014 – 2020 – Mot en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling (Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien ympäristöstrategia 2014 – 2020 – kohti eurooppalaista kestäväen kehityksen edelläkävijäaluetta, osa 1)					
Sammandrag Den gemensamma miljöstrategin för Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten under perioden 2014 – 2020 har utarbetats i omfattande regionalt samarbete. Miljöstrategin för föregående period har uppdaterats för att den ska motsvara den förändrade verksamhetsmiljön. Strategiperioden följer EU-programperioden. Miljöstrategin är NTM-centralerna i Södra Österbottens och Österbottens samt Södra Österbottens förbunds, Mellersta Österbottens förbunds och Österbottens förbunds gemensamma riktlinje för miljöns bästa och hållbar utveckling i regionen. Den gemensamma regionala visionen är att området ska utvecklas till en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling och en regional föregångare fram till år 2030. För att verkställa visionen poängteras fem olika teman som är bättre vattenstatus och hantering av översvämningsrisker, trygghet av den bebyggda miljöns livskraft, utsläppssnålhet, bekämpning av klimatförändringen, trygghet av mångfalden samt främjande av miljömedvetenhet. Dessa teman har delats in i nyckelindikatorer och andra uppföljningsindikatorer. NTM-centralen i Södra Österbotten har haft ansvaret för att koordinera utarbetningen av miljöstrategin.					
Nyckelord (enligt Allärs) miljöstrategi, Södra Österbotten					
ISBN (tryckt)	ISBN (PDF) 978-952-314-276-3	ISSN-L 2242-2846	ISSN (tryckt)	ISSN (webbpublikation) 2242-2854	
WWW www.doria.fi/ely-keskus		URN URN:ISBN:978-952-314-276-3		Språk svenska	Sidantal 60
Förläggningsort och datum Seinäjoki 2015					

Den gemensamma miljöstrategin för Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten under perioden 2014–2020 har utarbetats i omfattande regionalt samarbete. Miljöstrategin för föregående period har uppdaterats för att den ska motsvara den förändrade verksamhetsmiljön. Strategiperioden följer EU-programperioden. Miljöstrategin är NTM-centralerna i Södra Österbottens och Österbottens samt Södra Österbottens förbunds, Mellersta Österbottens förbunds och Österbottens förbunds gemensamma riktlinje för miljöns bästa och hållbar utveckling i regionen. Den gemensamma regionala visionen är att området ska utvecklas till en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling och en regional föregångare fram till år 2030. För att verkställa visionen poängteras fem olika teman som är bättre vattenstatus och hantering av översvämningsrisker, trygghet av den bebyggda miljöns livskraft, utsläppssnålhet, bekämpning av klimatförändringen, trygghet av mångfalden samt främjande av miljömedvetenhet. Dessa teman har delats in i nyckelindikatorer och andra uppföljningsindikatorer. NTM-centralen i Södra Österbotten har haft ansvaret för att koordinera utarbetningen av miljöstrategin.

RAPPORTER 52 | 2015

**MILJÖSTRATEGI FÖR SÖDRA ÖSTERBOTTEN, MELLERSTA ÖSTERBOTTEN OCH ÖSTERBOTTEN 2014 – 2020
– MOT EN EUROPEISK FÖREGÅNGSREGION FÖR HÅLLBAR UTVECKLING**

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten

ISBN 978-952-257-276-3 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2854 (webbpublikation)

URN:ISBN:978-952-257-276-3

www.doria.fi/ely-keskus

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
REGIONAL COUNCIL OF SOUTH OSTROBOTHNIA

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto